...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№ 266 (13582)
1971 оной ноябриин 10, среда

Сэн 2 мүнгэн

...ИНЭЙ ТУГ ДОРО, ОКТЯБРИИН ЗАМААР

...ан талмай дээрэ болоһон сэрэгэй парад ба ажалшадай демонстраци

...ноймнай түрэһэн үдэр ...дай далай мэтэ нами...ад ерэбэл даа. Совет ...гэрэлтэ һайхан һайндэ... ёһоороо ажалай ам... угтаба. Энэ үдэр урда ...үнүүдэй зүрхэнэй ха...ганүүд Москва тээшэ, ...й руу эрмэлзэнэ.

...дэ үдэрнүүдтэ оронои... ...алай үзэсхэлэн һайха... ...дэнхэй, баяр ёһололой

...мүрысөөнэй түрүү зэр... ...г нииелэл хотын ажал... ...ктивүүдэй түрүүшүүл ...талмай дээрэ зогсонхой.

...ажалшадай ендэр дээрэ ...предприятинуудай, Москва ...ээ болон совхозуудай ...эрдэм наука, соёл куль... ...ябуулагшад, Москвагай ...инуудай түлөөлэгшэд, ...д. Эндэ Октябриин ре...теранууд, граждан ба ...оронoo хамгаалгын ...нууд зогсоно.

...байдаг дипломатическа ...эмхинүүдэй толгойлог... ...ин гүрэнүүдһээ ерэһэн ...айлшад эндэ байлсана.

...тэрэнэй Ленинскэ Цент...итедэй хүндэлэлдэ зо... ...юрөөл үгэнүүдээр, ог... «Ура» хашхараагаар, ...а ташалгануудаар суг... ...парти, правительствын ...аздые угтана. В. И. ...взолейн түбэй трибуна ...Л. И. Брежнев, В. В. ...П. Кириленко, А. Н. Ко... ...Кулаков, А. Я. Пель... ...Подгорный, Д. С. Полян... ...Суслов, А. Н. Шелепин, ...ропов, П. Н. Демичев, ...И. В. Капитонов, ...шев, Б. Н. Пономарёв, ...нцев гэгшэд гарана.

...баруун таладахи ендэр ...Союзай ба тус тус сэрэ... ...алнууд, Совет Армиин ...рэгэй Флодой генерал, ...зогсоно. Сэрэгэй парад... ...ад Мавзолейн үмэнэ шу...гаал болон зогсоно.

...дээгүүр курантнуудай ...таран зэдэлнэ. 10 саг. ...оронын министр, Совет... ...Маршал А. А. Гречко ...һэ нээлгэтэй машина ...й гаража ерэнэ. Пара...агша генерал-полков... ...ановскиин рапортые тэ...бэна. Удаань министр ...эргүүдэй урдуур ябажа, ...гуехэ Октябриин һайн... ...алнна. Харюудань олон ...«Ура!» хашхараан зэ...

...Оборонын министр А. А. ...лейн түбэй ендэр дээрэ ...хэлэбэ.

...ет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй

...Союзай ажалшад!

...ранүүдһээ ерэһэн манай ...шад!

...Октябриин социалис ре... ...4 жэлэй ойн баярай бү... ...һайндэрөөр дашарамдуу... ...Союзай Коммунис пар...альна Комитедэй, Совет ...ын нэрэһээ, тэдэнэй

даалгабаряар Та бүгэдые амаршалнаб.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажабайдалдаа бэелүүлгын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй оршон байдалда манай орон мүнөө Агуухэ Октябриин һайндэрые тэмдэглэжэ байна.

Юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Манай ороной промышленность түсэбтэ даабаряа уридшалан дүүргэнэ. Хүдөө ажахын элдэб янзын продукцинуудые үйлэдбэрилгэ нилээд дээшэлээ. Совет наука, техникэ болон культура амжалтатайгаар хүгжэнэ. Манай агуухэ Эхэ ороной экономическа байдал, бэеэ хамгаалхы хүсэн үдэр бүри бэхижэнэ.

Социализмын аха дүү оронууд хүгжэлтынгөө замда шэнэ амжалтануудые туйлана. Социалис хани барисаата гүрэнүүдэй политическэ нэгэдэл, экономическа харилсаа холбоон батажан хүгжэнэ.

Эб найрамдалые хамгаалха, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ эдэбхитэй программые КПСС-эй XXIV съезд баталан абаа һэн. Энэ программатай тааралдуулан, Коммунис парти, Совет гүрэн коммунизм байгуулгын эрхэ нүхэсэл хангахын зорилгоор зайлашагүй, үсэд нэтэрүү гаададын политика ябуулха зуураа, эзэрхэг түримхэй империалис ёһоной аашануудые эрид шууд буруушаана, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые хаа хаанагүй дэмжэнэ.

Советскэ Союз, социалис хани нүхэсэлэй оронууд эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын хүсэнүүдые саашадань бэхижүүлхэ зорилготой хамтын эбтэй политика ябуулна. Эдэ хэшээл оролдолгын ашаар дэлхэйн социализм болон национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө хүдэлөөн хоёрой эбэй нэгэдэл улам бэхижэнэ. Европодо аюулгүй байдал хангаха таатай эрхэ байдал мүнөө бии болонхой. Эзэрхэг түримхэй этэгээдүүдэй ябуулгануудые буруутуулхын, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын, амгалан ёһоор харилсаа холбоо байгуулхын, арадуудай хоорондо хани барисаа тогтоохын түлөө тэмсэл үдэрһөө үдэртэ шангадана.

Эб найрамдалые хангаха зорилготой Совет гүрэнэй гадаадын политическэ ябуулганууд түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһатай тааралдана. Манай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй албанай хэрэгээр Европо, Ази, Африка болон Америкэ түбиин элдэб оронуудта айлшалалгые, тэдэнэй дүнгүүдые дэлхэйн олониитын үргэнөөр дэмжэжэ байһан ушар дээрэ хэлэгдэгшые гэршэлнэ.

Социализмын, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба национальна бэеэ даанхай байдалай хэрэгые хүсэн түгэлдэрөөр хамгаалха зуураа, Советскэ Союз империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй эзэмдэхы балмад һанаашалгануудһаа арсаагүйень һайн ойлгожо байдаг. Империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүд Индохитадта дай үргэлжэлүүлһээр, Израилиин харата этэгээдүүдые дэмжэнэ, уласхоорондын аюулгүйн асуудалнуудые шиидхэлгэдэ һаад ушаруулна.

Иимэ эрхэ байдалда манай социалис ороной бэеэ хамгаалхын хүсые, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы арга боломжые, тэдэнэй һэримжые болон социализмын агуухэ туйлалтануудые хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн байлгые дээшэлүүлгэ хадаа манай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Коммунис партиин оролдолгын ашаар Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот мүнөө үеын дайшалхы техникээр, буу зэбсэгээр гүйсэд хангагданхай. Эдэнэр хадаа коммунизмын хэрэгтэ бэеэ үгэнги, хүсэ шадал түгэс, эбтэй коллектив мүн. Эдэнэр социалис Эхэ оронoo үсэд нэтэрүүгээр, эрэлхэг зоригтойгоор, шадамар бэрхээр хамгаалха хүсэмнай гээшэ.

Аха дүү социалис оронуудай арминуудтай дайшалхы нэгэн жагсаалда дабшаха зуураа, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд урда мэтэ совет арадайнгаа амгалан ёһоной баатарлиг ажалые найдамтайгаар хамгаалхаар, өөрынгөө патриотическа болон интернациональна уялгые дүүргэхээр хэзээдэ бэлэн.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ой мандаха болтогой!

Баатарлиг совет арад, тэрэнэй солото Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партида, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!

Ура!

* * *

Улаан талмай дээгүүр шэнэ хүсэтэйгөөр «Ура» хашхараан зэдэлэн тарана. Ехэ буугай салюдай абяан соностоно. Сэрэгэй нэгэдхэмэл оркестр Советскэ Союзай гимн гүйсэдхэнэ.

Сэрэгэй парадые эдир барабанщигууд—Москвагай сэрэгэй-хүгжэмэй һургуулиин хүмүүжүүлэгшэд нээнэ.

Алхамаа тэгшэдхэн, сэрэгэй академинүүдэй, училищинуудай шагнагшад ендэрэй урдуур жагсан алхална.

Түүхын музей тээһээ хүсэтэ моторнуудай абяан дуулдаба. Суворовой ордента М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан тугта Таманска мотострелково гвардейскэ дивизиин подразделенинүүд хуягта машинанууд дээрэ һуунхай Мавзолейн урдуур үнгэрнэ.

Таманцуудай удаа агаарай-десантна сэрэгэй частьнууд дабшана. Тэдэнэр угаа орёо дайшалхы техникээр зэбсэгжэнхэй.

Танкнууд Улаан талмай дээрэ һубарилдаба. Энэмнай Ленинэй ордента Улаан тугта Кантемировскэ гвардейскэ танкова дивизиин дайшалхы һүртэ машинанууд гээшэ.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ совет артиллериин алдар соло бүхы дэлхэй дүүрэн зэдэлээ һэн. Мүнөө тэрэнэй арга боломжо, хүсэн бүри түгэлдэр болонхой. Улаан талмай дээгүүр үнгэрһэн мүнөө үсын ехэ буунууд, һүртэ реактивна тухеэрэлгэнүүд тэрэниие гэршэлнэ.

Эрхим шанартай дайшалхы техникээр зэбсэгжэһэн зенитно-ракетнэ частьнууд парадайнгаа жагсаал сахин Мавзолейн урдуур үнгэрнэ. Хамгаалагдажа байгаа газарһаа элдэб оршондо ябаһан лётчигтой, летчиггүйшье элдэб ниидэхы аппарадуудые угтан һүнөөхэ арга боломжотой ракетэнүүдээр угтан абадаг истребительнүүдээр зэбсэгжэһэн эдэ частьнууд агаарай ямаршье байдалда, ямаршье һаад хэжэ байгаа һаань, дайсадые зогсоохо түгэс шадабаритай юм.

Парадта хабаадагшадай дунда Ленинэй ордента Путиловско-Кировскэ гвардейскэ зенитно-ракетнэ полкын сэрэгшэдые харанабди. Оронойнгоо агаарые хамгаалха сэрэгүүдэй дайшалхы замые энэ полкын жэшээ дээрэ эли тодоор хаража болоно. В. И. Ленинэй заабаряар байгуулагдаһан самолёдто эсэргүү батарейн үндэһэн дээрэ эмхидхэгдэһэн энэ полк граждан дайнай жэлнүүдтэ хариин дээрмэшэдтэй эрэлхэгээр тэмсэһэн юм.

Тэрэнэй түрүүшын сэрэгшэд Путиловска, мүнөө Кировскэ заводой хүдэлмэришэдһөө бүридхэгдэһэн байгаа юм. Мүнөө энэ полкын сэрэгшэдгвардейцүүд Ленинградай Кировскэ заводой коллективтэй халуун хани барисаагаар холбоотой.

Удаань тактическа, оперативно-тактическа ракетэнүүд үнгэрнэ.

Улаан талмай дээрэ манай Эхэ ороной дайшалхы хүсэнэй үндэһэн болодог стратегическэ үүргэ дүүргэдэг ракетнэ сэрэгүүд гаража ерэбэ. Совет наука, техникын амжалтануудай үндэһэн дээрэ байгуулагдаһан эдэ асари ехэ ракетэнүүдые ендэр дээрэ байгшад альга ташалгануудаар угтаа. Онсо шанартай түлишэ дээрэ хүдэлдэг гурбан шатаһаа бүридэһэн ракетэнүүд Мавзолейн урдуур үнгэрнэ.

Сэрэгэй парадай түгэсхэлдэ арга боломжоороо, хүсөөрөө, мэргээрээ онсо шалгардаг түби хоорондын стратегическэ ракетэнүүд барапиие гайхуулан, Улаан талмай дээгүүр дабшана.

* * *

Улаан талмай дээрэ оиро зуурахана шэмээгүй болобо. Тиигээд дахин дуу, хүгжэм шэнхинэнэ. «Алхамаа зоримгойгоор тэгшэдхэн» гэһэн хубисхалша дуунай хүгжэм доро туг бариһан колонно гаража ерэбэ. Тугуудай үнгэ—революциин үнгэ, Октябриин үнгэ Улаан талмайе шэмэглэбэ.

Колоннонууд дээрэ Владимир Ильичэй дүрэ, «Ленинэй сургаал оршоно, илан мандана!» гэһэн уряа харагдана. Коммунис байгуулалтын шэнэ шэнэ илалта тээшэ Советскэ Союзай Коммунис партиин ударидажа ябаһан замые Ленинэй хэзээдэ мүнхэ сургаал гэрэл яларуулна.

Улаан тугуудай дунда КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй дүрэнүүд харагдана.

«Октябриин 54» гэһэн үгэнүүдээр гоёогдоһон машина гаража ерэбэ. Улаан талмай дээрэ һэхэһэн түүхын номой хуудаһануудай һаршаганаһан мэтэ болобо. Улаан гвардейцүүд, граждан дайнай солдадууд, табан жэлнүүдэй баатарнууд Улаан тугуудай үмэнэ ябалсана. «Манай уг зорилго—коммунизм» гэһэн лозунг улаан бүд дээрэнь бэшээтэй.

Партиин сэсэн мэргэн ударидалга доро ерээдүй тээшэ найдамтайгаар шэртэн харанабди. Манай хүсэн, манай илагдашагүй байһанай үндэһэ һуури—манай нягта жагсаал, арадуудай нэгэдэл, хани барисаан мүн болоно. Манай ороной арадуудай национальна хубсаһа үмдэһэн хүнүүдэй—һайндэрэй жагсаалда хабаадагшадай барижа ябаһан Улаан тугуудай дунда «СССР» гэһэн үгэ баяр омогорхол түрүүлэн харагдаха юм. Манай Эхэ орондо ажаһуудаг социалис нацинуud болон арад зон эбдэршэгүй нэгэдэлээр дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшынхеэ холбогдонхой. Адли тэгшэ эрхэтэй арад зоной аха дүүгэй хани харилсаан дэлхэй дээрэ түрүүшынхэеэ бии болон бүридэжэ, ленинскэ национальна политикын оршон мандаһанай бодото гэршэ болонхой.

Олон үндэһэ яһатантай, эбтэй этэй ехэ бүлэ ехэ һайндэртэ, Совет Социалис Республикануудай Союзай бии болоһоор 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байна. КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй оршон байдалда энэ һайндэртэ бэлэдхэл ябуулагдана. Мүнөөдэрэй һайндэрэй жагсаалай плакадууд энээниие элеэр гэршэлэн харуулна.

Партиин даалгабариие дүүргэхын тулада бүхы оромнай тэмсэжэ байна. «Болзорһоонь урид» гэһэн үгэ олон түмэнэй эрмэлзэл харуулна, «таба» гэһэн үгэтэй нэгэдэн, һайндэрэй колонно дээгүүр намилзана. «Габшагай ажалаа табан жэлдээ зорюулая!», «Социалис мүрысөөнэй туг улам дээрэ үргэе!» гэһэн уряанууд Улаан тугууд дээрэ харагдана. Жагсаалда хабаадагшад совет арадые, зохёон байгуулагша арадые магтан дуулана.

Совет хүнүүд хубисхалша, дайшалхы болон ажалай һайн һайхан гурим заншалнуудые улам арьбадхан урагшаа дабшана. Залуу халаан энээндэнь үнэн сэхэ байһанаа тангариглана. Профессионально-техническэ училищинуудай һурагшад трибунын урдуур гараба. Эдэ залуу хүбүүд, басагадай гартань түмэр зүйлнүүд харагдана. Эдэнэр гараараа халта хүдэлгэбэ гү гэһэмнай, талмай дээрэ гэнтэ үйлэдбэриин цех бии болоодхибо.

Залуушуул болон ветеранууд хамтадаа Октябриин туйлалтануудые хамгаалагшадай нэгэ жагсаалда, зохёон байгуулагшадай жагсаалда алхалалдана. Граждан ба Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайн байлдаануудай баатарнууд, Москвагай түлөө тулалдаанда хабаадагшад Мавзолейн урдуур гаража ябаһан машинанууд cooһoo гараараа далланад.

Жагсаалда хабаадагшад талмай дээрэ табан хушуута мүшэнэй дүрэ бии болгобо. «Эхэ оронoo аршалан хамгаалхаар бэлэн» гэһэн үгэнүүд һүрөөтэйгөөршье, баяр баясхалантайгааршье дуулдаха юм.

Энэл Улаан талмай дээрэ эсэгэнэрэйнгээ тангариглаһандал адли залуу үетэн мүнөөдэр шахаа тангаригаа үгэнэ. Олон үетэнэй эбдэршэгүй энэ холбоон хадаа агуухэ манай Эхэ ороной илагдашагүй хүсэн мүн болоно. Дэлхэйн социализмын дүлэн мэтэ, бүхы ажалшан арад түмэндэ үльгэр жэшээ болон манай Соведүүдэй социалис республика бата бэхеэр оршон мандажа байха гээд В. И. Ленинэй холын хараатайгаар хэлэһэн үгэнүүдэй гүн удхатай байһые мүнөөдэр дахин дахин ойлгонош.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

КРЕМЛЬДЭХИ СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Совет Социалис Республикануудай Союзай правительство Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ноябриин 7-до уулзалга эмхидхээ.

Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болоһон энэ уулзалгада КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд ба гэшүүдтэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд, партиин ветеранууд, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Советскэ Союзай, тус тус сэрэгүүдэй маршалнууд, генералнууд ба адмиралнууд, түбэй албан зургаануудай, эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, лётчигууд-космонавтнууд, эрдэм болон соёлой ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд, ниислэлэй предприятинуудай түрүүшүүл, сэрэгэй парадта хабаадагшад байлсаа.

Һайндэртэ хабаадахаяа хилын саанаһаа Москва ерэһэн айлшад байлсаба.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, совет болон гадаадын журналистнууд айлшадай тоодо бии байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев суглаагшадта хандажа амаршалгын үгэ хэлээ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хүндэтэ айлшад!

Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө Таанадта үнэн зүрхэнэй, халуун амаршалга хүргэнэб.

Манай алдар габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эрхим түлөөлэгшэдые, бүгэдэ арадай хүндэлэл ба инаглалда хүртэһэн Московско сэрэгэй округой сэрэгүүдэй мүнөөдэрэй парадта хабаадагшад бүгэдые халуунаар амаршалан, баяр хүргэнэбди.

Москвагай ба Московско областиин ажалшадай социалис уялгануудаа дүүргэлгээр туйлаһан ехэ амжалтануудыень мүнөөдэрэй жагсаалай үедэ тон эли тодоор харуулагшад бүгэдые амаршалнабди.

Агуухэ Октябриин ойе угтуулан гайхамшаг амжалта туйлаһан манай Эхэ ороной бүхы ажалшадые — хүдэлмэришэд, колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, манай алдарта ажалша интеллигенциие — хүндэтэ нүхэд, таанадые үнэн зүрхэнһөө, халуунаар амаршалнабди.

Манай ороной бүхы эрэшүүл ба эхэнэрнүүдые, бүхы хүбүүд болон басагадые амаршалаад, гүрэнэйнгөө хүсэ шадал бэхижүүлдэг, манай бүхы обществын баян дэлгэр, болбосон һайхан байдалые саашадань хүгжөөн һалбаруулхын тула шухала бүхы арга боломжонуудые хангадаг баатар габьяата ажалайнь түлөө тэдээндэ баяр баясхалан хүргэнэбди.

Арадуудай амгалан тайбан, аюулгүй байдалай түлөө тэмсэгшэ манай Коммунис партиин, Советскэ правительствын политикые дэмжэдэгэйнь түлөө Эхэ оронойнгоо бүхы коммунистнууд болон комсомольцуудта, бүхы ажалшадта — бүхы совет арадта баяр хүргэнэбди.

Манай һайндэрөөр дашарамдуулан эмхидхэгдэһэн энэ уулзалгада хабаадагшадые — хилын саанахи оронуудай хүндэтэ түлөөлэгшэдые, дипломадуудые амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 54-дэхи ой мандаха болтогой!

Совет арад, ажалша-арад, илагша-арад мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

Манай дэлхэй дээрэ амгалан байдал мандаха болтогой!

Һайндэрөөр, хүндэтэ нүхэд болон ханинар!

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тон анхаралтайгаар шагнагдаһан, оло дахин шанга альга ташалгаар угтагдаһан байна.

Энэ уулзалга хани халуун, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө.

Уулзалгада хабаадагшадта зорюулагдажа, искусствын мастернуудай хүсөөр концерт харуулагдаба. (ТАСС).

ОКТЯБРИИН ТУГУУД ОРОН ДЭЭГҮҮРНАЙ ДАЛБАН НАМИЛЗАНА

(ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүдһээ)

ЮЖНО-САХАЛИНСК. Ойн баярай һайндэр — ноябриин 7 манай захагүй үргэн нэлэнхы Эхэ ороной зүүн зүгтэ эхи абаба. Чукоткын, Камчаткын ажалшадай удаа сахалинайхид, курилиинхид һайндэрэй эстафетые халан абаа.

Сахалинай ба Курильска аралнуудай ажалшад юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын ондо туйлаһан амжалтанууд тухай партидаа, совет арадтаа айладхаба.

ВЛАДИВОСТОК. Ажалша-хото, моряк-хото, хилэ сахигша-хото. Владивосток ингэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороол нэрлэгдэдэг. Амарай тохойдо болоһон Номгон далайн Улаан тугта флодой сэрэгэй корабльнуудай парад, Революциин тэмсэлшэдэй шэнэ талмай дээрэ сугларһан ажалшадай баярай жагсаалта дабшалга дээрэ хэлэгдэһые ноябриин 7-до эли тодоор гэршэлэн харуулаа.

ХАБАРОВСК. Хабаровскын промышленна зуу гаран томо предприятинуудай коллективүүд Октябриин урда тээхи уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн тухай һайндэрэй жагсаалай үедэ айладхаба. Түсэбһөө гадуур 13 миллион үлүүтэй түхэригэй продукци бүтээгдэжэ худалдагдаа.

ТАШКЕНТ. Ильичэй памятнигай хажуугаар ташкентынхидэй һайндэрэй жагсаалта дабшалга хэдэн часай турша соо үргэлжэлбэ. Ноябриин 7-ной үдэр сэрэгэй парадай дүүрэһэнэй удаа В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээгүүр коллективүүдэйнь гараһан заводуудай нэрэнүүдшье Октябриин нээһэн замаар Совет Узбекистанай туйлаһан асари ехэ хүгжэлтэ дэбжэлтые эли тодоор гэршэлбэ.

АЛМА-АТА. Ноябриин 7-до Ленинэй талмай дээрэ Дунда Азиин сэрэгэй округой сэрэгүүдэй парад ба ажалшадай түлөөлэгшэдэй жагсаал болоо.

150 гаран промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэдэй барижа гараһан транспарантнууд ба паннонууд Агуухэ Октябриин алдарта ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөгөөр ехэ амжалтануудай туйлагдаһые гэршэлнэ.

КИЕВ. Улаан тугууд, аха дүү республикануудай тугууд, панно ба транспарантнууд ноябриин 7-до Днепрэй оршондохи баатар хотын талмайнууд ба проспектнүүдые шэмэглээ. Арад бүгэдын баяр найрнуудай үеынхидэл адляар, Украинын ниислэлэй һайндэрэй маршрудууд гол магистральда — сагаан шулуун турануудаар яларан байдаг Крещатикада ниилэбэ. Индустриальна Дарницын, Жовтнево районой, Подолын ба Печерскын жагсаалшадай колоннонууд эндэ ниилэн хамтарба.

Сэрэгүүдэй парадай һүүлээр ажалшадай жагсаал эхилээ. Киевэйхид һайндэрэй жагсаалда ехэ баяртай хүхюунүүд гараба. Хотын предприятинууд продукци бүтээн худалдаха 10 һарынгаа түсэбые дүүргэһэн тухайдаа бүри октябриин 25-да айладхаа бэлэй.

ТБИЛИСИ. Тбилисиинхид өөһэдынгөө хэрэгүүдэй түлөө, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын оной даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ оруулһан хубитынгаа түлөө хуулита омогорхолой мэдэрэлтэйгээр һайндэрэй жагсаалда гараба. Хотын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд продукци худалдалгаар 10 һарынгаа түсэбые октябриин 25 хүрэтэр, харин даабариһаа гадуур хэдэн миллион түхэригэй промышленна продукци бүтээн гаргаха социалис уялгаяа һарын һүүл тээшэ дүүргэһэн тухайдаа айладхаба.

ВИЛЬНЮС. Литвагай ниислэл хотын ажалшад Соведүүдэй ороной мүндэлһэн үдэрые ажалай ехэ бэлэгүүдтэйгээр угтаа. Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд 10 һарынгаа түсэбые болзорһоо урид дүүргэбэ. Даабариһаа гадуур хэдэн миллион түхэригэй хэмжээтэй, арадай ажахыда ба хүн зондо шухала продукци бүтээн гаргаа.

ЛЕНИНГРАД. Гурбан революциин хото, гайхамшаг уг заншалнуудтай хото КПСС-эй XXIV съездын хараалһан программые бодото дээрэнь бэелүүлһэн тухай айладхалнуудтайгаар һайндэрэй үглөөгүүрые угтаба. Дворцово талмай дээрэ Ленинградай гарнизоной сэрэгүүдэй парад болоо.

Саг, урагшаа! Эдэ үгэнүүдые һайндэрэй жагсаалай «эпиграф» болгон табихаар байба. Программаар залагдан хүдэлгэгдэдэг станогуудай, лазерна түхеэрэлгэнүүдэй, мантан томо турбинануудай, электронно-техникын македүүд талмай дээгүүр тамаран дабшаба. Эдэнь ленинградайхидай гайхамшаг туйлалтануудые гэршэлнэ.

(ТАСС).

...АН ТУГТА ...ЛЕКТИВҮҮД

...ийн Министрнүүдэй ...эдэлэй предприяти...дада дэлгэрһэн социа...сөөнэй 3-дахи кварта...дүн һайндэрэй урдаха...огдобо.

...оолой промышленно... ...инистерствын Улаан ...ээмэнэй комбинадай ...һайн үрэ дүн туйла... ...трнүүдэй Соведэй бо... ...союзуудай областной ...дамжуулгын Улаан ...1-дэхи мүнгэн шанда ...оммунальна ажахын ...механическа пра... ...коллективтэ мүн лэ ...1-дэхи мүнгэн шан... ...барюулагдаба.

...Удын горпромторгын ...магазинай, горпищетор... ...магазинай коллек... ...Улаан тугуудые 2-дохи ...тайгаар абабад.

...байрын коммунальна ...министерствын, харгы ...управлениин, Эдеэ ...промышленностиин ми... ...4-дэхи хилээмэнэй ...коллективүүдтэ хоёрдо... ...шан барюулагдаа.

МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭБЭ

Агуухэ Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэһэн түмэр замшад урдань абаһан социалис уялгануудаа шэнэлһэн юм. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ олонхи хүдэлмэришэд хабаадалсана.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин кондукторнуудай резервын коллектив социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулжа ябана. Тэдэнэр Октябриин хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа бодото дээрэнь дүүргэжэ, бусад станцинуудай кондукторнуудай коллективүүдэй дундаһаа эрхимлэжэ гараа.

Түрүү һуури эзэлһэн энэ коллектив райпрофсоюзай президиумэй, Улаан-Үдын отделениин дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэбэ. Уялгаяа эрхим һайнаар дүүргэһэн үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ мүн лэ шан барюулагдаа.

М. САВЕЛЬЕВ.

ҮРЭҺЭЕЭ ХААЖА ДҮҮРГЭБЭБДИ

Зарим түрүү ажахынууд таряа хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ үрэһэнэй ороохо сэбэрлэхэ түсхай звено, бригада табидаг гээшэ. Һайн үрэһэ тарибал, үндэр баян ургаса лаб хуряагдажа абтаха гэжэ таряашад һайн мэдэнэ ха юм.

Ажахыдамнай үрэһэ сэбэрлэхэ 3 пункт хүдэлнэ. Совхоз хойто жэлдэ таригдаха хүрэнгын ороохо бултыень сэбэрлэжэ дүүргээд, мүнөө үедэ тэрэнэй шанар шалгуулхые эльгээгээд байна.

Совхозоймнай хүдэлмэришэд октябриин 20-до 24 мянган центнер, тэрэ тоодо 14040 центнер шэниисэ арилгажа, амбаар, складуудтаа хааба. Пунктнуудые даагшанар Григорий Иванович Хамуев, Михаил Васильевич Куржумов, Алексей Афанасьевич Орлов гэгшэдэй хүдэлмэреэ эмхи гуримтайгаар ябуулжа шадаһанай, хүдэлмэришэдтээ үгээ ойлголсожо, дары һайнаар ажаллаһанай ашаар лэ үрэһөө бэлдэжэ абабабди.

Л. ПАВЛОВ

Кабанскын аймагай,
Шергинскэ совхоз.

Улаан-Үдын аймагай «Советская Россия» колхоздо Полина Федоровна Асташова 15 жэлэй туршада хүдэлнэ. Тэрэнэйнгээ дүрбэдэхи жэлыень һаалишанаар ажаллана. Энэ нүхэрнай ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө ВДНХ ошохо түлөөһэгүй путевкоор шагнагдаһан юм. Полина Федоровна арбан һара соо үнеэн бүриһөө 2000 гаран килограмм һү һаагаа.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО, ОКТЯБРИИН ЗАМААР

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Социалис оронуудай арадуудта Москва энэ үдэр аха дүүгэй амаршалга эльгээнэ. «Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын үндэһэн дээрэ дэлхэйн коммунистнуудай нэгэдэл улам бэхижэг лэ» гэһэн үгэнүүд улаан бүд дээрэ бэшээтэй Марксын, Энгельсын, Ленинэй дүрэнүүдтэй намилзан харагдана.

Дэлхэйн социалис нэгэдэл хадаа интернационализмын ленинскэ үзэл сурталай бодото бэелэл мүн болоно. Социалис нэгэдэлэй оронуудай түгууд «СЭВ», «Варшавска хэлсээн» гэһэн томо гэгшын үгэнүүдтэй намилзан һалхинда хиидэнэ.

«Империализмда эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхын түлөө» гэһэн уряа транспарант дээрэ бэшээтэй глобус энээнэй удаа гаража ерэбэ.

Һайндэрэй жагсаалай колоннонууд хойно хойноһоо гаражал гаражал байна. Совет хүнүүдэй эб найрамдалда дуратай, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, элдэб оронуудай арад зоной харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһые жагсаалда хабаадагшадай барижа ябаһан лозунгнууд эли тодоор гэршэлнэ. КПСС-эй XXIV съездын болоһонһоо хойшо хахад жэлһээ үлүүхэн саг үнгэржэ байна. Эндэ баталан абтаһан эб найрамдалай программые бүхы арадууд амаршалаа һэн. Энээн гоо тодорхойлогдоһон агуу ехэ зорилгонуудые КПСС, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэйгээр бэелүүлжэ эхилэнхэй. Франци болон ГДР-тэ Л. И. Брежневэй, Канада болон Кубада А. Н. Косыгинай, ДРВ-дэ Н. В. Подгорнын албанай хэрэгээр аяншалга хадаа эб найрамдалые бэхижүүлхын, дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ байдалые һайжаруулхын тула манай партиин ябуулжа байһан айхабтар ехэ хүдэлмэриие үшөө дахин гэршэлжэ байна.

«Ниитын хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай», «Дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй, тусхай дунда һургуулинуудай һурагшадай материальна, байрын ба ажаһуудалай талаар хангагдасые саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һая тунхаглагдаһан тогтоолнууд хадаа парти, правительствын совет арадай байдал һайжаруулхын түлөө оролдолгыень үшөө дахин гэршэлжэ байна.

Солбон бэетэн—физкультурнигууд трибунын урдуур жэгдэ алхамаар гарана.

— Совет Эхэ орондо алдар соло!

— Совет правительствада алдар соло!

— Советскэ Союзай Коммунис партиин ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!—гэлдэн, һайндэртэ хабаадагшад хашхаралдана.

«Ура!» гэһэн һүрөөтэй абяан дуулдана, альга ташалган болоно. Тиигэжэ байтараа «Коммунизм илан мандаха!» гэһэн томо гэгшын уряа талмай дээрэ бии болобо.

Эгээл энэ үедэ һайндэртэ хабаадагшад — багашуул, пионернүүд, октябрятанууд мавзолейн трибуна тээшэ гүйлдэбэ. Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ эдэнэр баглаа сэсэгүүдые бариба.

Түүхын музейн байшангые бүрхөөн, хоёр хажуугаарнь Улаан талмай дээрэ жагсаалшад гаража эхилбэ. Спасска башниин дүрэтэй, ниислэл хотын тугтай машинын колоннонууд түрүүн гараба. Алтан Одоной, Ленинэй хоёр орденой, Октябриин Революциин орденой дүрэнүүд энээн дээрэнь харагдана. Ажалайнгаа илалтанууд тухай элидхэхэеэ зонууд һайндэрэй жагсаалда гараба.

Москвагай ажалшадай омогорхохо юумэн бии: городой промышленна предприятинуудай коллективүүд продукци худалдаха, шухала шухала зүйлнүүдые гаргаха юһэ һарынгаа түсэб дүүргэнхэй.

«Москва жэшээтэ коммунис город болохо ёһотой!»—гэжэ бэшээтэй транспарант колоннонууд дээгүүр намилзана. Партиин XXIV съездын табиһан энэ харюусалгата зорилгые ниислэл хотын ажалшад дайшалхы программа болгон хүлеэн абаһан байна.

Улаан талмай дээгүүр юһэн ондоо болоожо хубаарһан жагсаалшад хойно хойноһоо гаражал байна. Ниислэл хотын бүхы районуудай ажалшадай түлөөлэгшэд эндэ алхалалдана.

Москвагай ажалшадай һайндэрэй жагсаалнуудай дунда айлшадууд олон. Шефүүдтэеэ хамта Москва шадарай совхозууд болон колхозуудай түлөөлэгшэд ябалсана.

Москва шадарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд иигэжэ элидхэбэ: 1971 оной томо халбаашха 1 миллион тонно шахуу татана. Гектар бүриһөө 23,2 центнер таряан хуряагдаа.

«Совет эрдэм ухаан—Октябриин аша үрэ мүн». Манай ороной эрдэм ухаанай штаб болохо СССР-эй Наукануудай академиин колонно иимэ лозунг барингхай алхалалдана. Советскэ Союз дотор 17 мянган академик, гэшүүн-корреспондент болон профессорнууд бии юм. Бүмбэрсэг дэлхэйн дүрбэдэхи эрдэмтэ бүхэн — СССР-эй эрхэтэн юм.

Ленинскэ районой колонно соо студентнэр ехэ олон. Ороной томо томо дээдэ һургуулинууд эрхим түлөөлэгшэдөө—эрхимээр һуралсагшадые, барилгын отрядуудай студентнэрые, ленинскэ стипендиадуудые—һая үнгэрһэн студентнэрэй бүхэсоюзна слёдто хабаадагшадые Улаан талмай эльгээбэ.

...Улаан талмай дээрэ һайндэрэй жагсаал нэгэ час хахад соо үргэлжэлөө. Энэ жагсаал хадаа совет арадай нэгэдэлэй, Ленинэй захяада, революциин сурталда үнэн сэхэ байһанай, Коммунис партиие тойрон нягта жагсаалтай байһанай гэршэ мүн болоно. Һайндэрэй жагсаал хадаа арад зоной оюун бодолой толотомо гэршэ, партиин XXIV съездын табиһан ехэ зорилгонуудые арад зоной бэелүүлхээр бэлэн байһые, коммунис байгуулалтадаа шэнэ шэнэ илалтануудые туйлахаар бэлэн байһые гэршэлэн харуулба.

ТАСС-ай корреспондентнүүд М. БАРАТЯНЦ, Л. БЕРНАСКОНИ, В. ИТКИН, В. ПЕТРУНЯ, А. СЕМЕНОВ, В. СЕРОВ, А. ШЕСТАКОВСКИЙ гэгшэд Улаан талмай дээрэһээ репортаж хэбэ.

ХАРААЛЬНАА БЭЕЛҮҮЛХЭБДИ

Манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, даабаринe болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн зорилготой эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб ажахымнай һаалишад бүри августын 25-да дүүргэһэн гээшэ. Түсэбэй дүүргэлтэдэ өөһэдынгөө ехэхэн хубитые оруулһан һаалишад манда олон. Илангаяа һаалиин 3-дахи гүүртын малшад оролдосотойгоор хүдэлжэ гараа. Эндэ 18 һаалишад хүдэлдэг, 390 гаран һаамхай үнеэдтэй юм. Эндэхи һаалишад Эржэма Дондупова, Дулгар Будаева, Зоя Будаева гэгшэд һү һааха жэлэйнтээ түсэб 10 гаран процент үлүүлһэн байна.

Мүнөө ажахыдамнай 12656 центнер һүн һаагданхай. Жэлэй дүүрэтэр һаалишад үшөө 2 мянган центнер һү һааха гэһэн зорилготой хүдэлжэ байна. Ехэ һү һаажа абахынгаа хажуугаар гүрэндэ мяха тушааха түсэб һайн дүүргэгдэжэ байнхай. Мүнөө үедэ ажахымнай Баргажанай адагай мяханай комбинадта 5295 хони тушаанхай юм, тиигэжэ гүрэндэ мяха тушааха гурбан кварталай түсэб амжалтатай һайн дүүргэгдэһэн байна.

Шэнэ жэл болотор ажахымнай малшад 330 гаран залуу мал тушааха зорилготой шахан тарғалуулжа байнхай. Мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 300 гаран килограммда хүргэхэ юм. Залуу малые Жамбал Аюшеев, Дулма Эрдынеева гэгшэд харууһална.

Үхэршэд гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гэжэ эрид шиидэнхэй.

Б. РИНЧИНОВ,
колхозой түрүүлэгшэ.
Баргажанай аймаг.

ҺҮ ҺААЛИ ДЭЭШЭЛНЭ

Октябриин революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гүүртын һаалишад шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эрхим һайн үрэ дүн туйлажа гараба. Эндэхи һаалишад 3 кварталай түсэб, даабариия зуун процент дүүргэжэ, 2653 центнер һайн шанартай һү һаажа абаба.

Мүнөө үедэ «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин һүнэй гүүртын һаалишад үнеэн бүриһөө 1530 литр һү һааба.

Һаалишад һү һаажа абаха жэлэй түсэб декабриин 20-до дүүргэхэ зорилготой юм, бии байгаа арга боломжоо гүйсэд хэрэглэн ажаллажа байнхай. Эндэ гүүртые даагшаар 26 жэлэй туршада Доржи Шареевич Цыренов хүдэлжэ байһанаа, һаяхан амаралтада гараба. Мүнөө гүүртые даагшаар Дамдин-Доржо Гуржапов томилогдонхой.

Энэ гүүртэдэ ехэнхи үнеэдынь намартаа тугалладаг, мүнөө 156 тугал абтанхай. Иигээд декабрь һара болотор эндэ үшөө дала гаран тугал абтахаар хараалагдана.

Үбһэ тэжээлгүй һаа, юун-мүртэй һүн һаагдаха һэм даа. Тиимэ дээрэһээ фермын коллектив зунай туршада үнеэдээ гурба һаахын хажуугаар үбһэ бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаһан юм. Малшад 5 мянган центнер үбһэ бэлэдхэжэ абаа. Тэрэнһээ гадуур 6 мянган центнер зелёнко, һолоомо суглууланхай. Мүн фермын дэргэдэ 225 тонно силос дарагдаһан байха юм. Мүнөө жэлдэ малшад үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаба. Һаалишад үбэлэй туршада һү һаалияа доошолуулхагүй гэһэн зорилготой хүдэлнэ гээшэ.

Эндэ дүй дүршэл ехэтэй һаалишад олон юм. Жэшээлбэл, Аграфена Цыбикжапова колхозой һаалишанаар арба гаран жэлдэ хүдэлнэ. Тэрэ арба һарын туршада үнеэн бүриһөө 2226 литр һү һаагаа. Аграфена Цыбикжапова 1971 оной туршада хаража байһан үнеэдһээ 40.000 литр һү һааха гэһэн уялга абаһан юм. Энэ жэлэй ноябриин 1-нэй байдалаар энэ нүхэрнай 44.573 литр һү һаажа, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлбэ.

Юһэ һарын түсэбэй дүүргэлтэдэ горитойхон хубитаяа оруулһан эндэхи һаалишад ажахы соогоо түрүүлжэ, дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртөө. Һаалишад гансал һү һаалияа дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохоһоо гадна, тэрэнэйнгээ шанар, тоһолигые ехэ болгохо хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг гуримтай. Эндэхи гүүртын коллектив 1972 оной туршада үнеэн бүриһөө 1700 литр һү һааха зорилго урдаа табинхай. Ехэ һүнэй түлөө тэмсэл фермэдэ үргэлжэлһөөр.

Ц. САГАЛЕЕВ,
«Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин эхин парторганизациин секретарь.
Зэдын аймаг.

МҮНӨӨДЭР—ДЭЛХЭЙН ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭР

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй түрүү үзэл бодолтой залуушуул жэл бүри ноябриин 10-да өөрынгөө һайндэрые — Залуушуулай Бүхэдэлхэйн үдэрые тэмдэглэдэг болонхой. 1945 оной октябриин 29-һөө ноябриин 10 хүрэтэр Залуушуулай Бүхэдэлхэйн конференци болоожо, Дэлхэйн Демократическа Залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федераци (ВФДМ) бии болоһон юм.

Дайнай һүүлээр утаа манаар бүрхөөгдэһэн Лондоной Альбертхоллой туйлай ехэ зал соо дэлхэйн залуушуулай эльгээмэлнүүд сугларһан байгаа.

Фашис дарлалтаһаа дэлхэйе абарһан эрэлхэг зоригтой совет сэрэгшэд, Польшо, Югославиин залуу партизанууд, Францин эсэргүү тулалдаанда хабаадагшад, Испани, Португалиин нюуса тэмсэлшэд, фашизмда эсэргүүсэн тэмсэһэн Италиин залуушуул, фашис лагерьнуудта урдань тамалуулагшад, колониальна мүн мэдэлһээ үшөө гараадүй оронуудай залуушуулай түлөөлэгшэд, Ази, Америкэ болон Австралиин залуу демократуд тэрэ зал соо сугларһан юм. Тэрэ конференци үнэхөөрөө залуушуулай Бүхэдэлхэйн конференци болоһон байгаа. Тэрээндэ хабаадаһан 437 делегат болон 148 адаглагшад 63 ороной 40 миллион шахуу хүбүүд, басагадые түлөөлһэн юм. Конференцидэ сугларагшадай дунда элдэб яһатаниие, элдэб үзэл бодолтониие хаража болохо байгаа. Гэбэшье тэдэнэр булта нэгэн ниитэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй — дэлхэй дээрэ фашизм болон колониализмын үлэгдэлнүүдые усадхаха, гасалан зоболонгһоо, ажалгүйдэлгэһөө зайсаха, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо, демократическа залуушуулые нэгэдхэн жагсааха хүсэлтэй байһан.

Делегадууд ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тангариг абаһан байгаа, тэрэнь мүнөөшье түрүү үзэл бодолтой залуушуулай тангариг байһан зангаараа. Тэрэ тангариг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

— 1945 оной октябрьда батажаһан нэгэдэлээ гансашье мүнөө бэшэ, харин ходоодоо хинажа ябахабди, өөһэдынгөө хүсэһэндэл адли эб найрамдал тогтоотороо нэгэдэлээ бэхижүүлхэбди, тэрээнэй түлөө тэмсэнэбди.

Иимэ лозунг БФДМ-гэй дайшалхы уряалынь болоһон юм: «Залуушуул, нэгэдэгты! Бата бэхи эб найрамдалай, демократиин, арадуудай национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, залуушуулай ерээдүйн зол жаргалай түлөө!»

Тэрэ гэһэнһээ хойшо 26 жэл үнгэрөө. Далаад оной залуу үетэн 1945 ондо аха нүхэдэйнгөө, эсэгэнэрэйнгээ үргэһэн тугые бүхөөр барин ябана. Демократическа Залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федерацида жагсадаг олон миллион хүбүүд, басагад: «Тангаригтань үнэн сэхэбди!» гэжэ шангаар мэдүүлнэ. ВФДМ хадаа политическэ элдэб шэглэлтэй (коммунис, социалис, радикальна, национальна), элдэб шажан мүргэлтэй (христиан, мусульман, буддист), элдэб ажал ябуулгатай (спортивна, туристическэ, хүүгэдэй гэхэ мэтэ) олон тоото национальна эмхинүүдые империализмда эсэргүүгээр, демократическа үндэһэ һуури дээрэ нэгэдхэн жагсаадаг, залуушуулай уласхоорондын хүдэлөөнэй түүхэ соохи түрүүшын, гансахан эмхи мүн.

Тус Федераци политическэ хараа шугамаа хэлбэришэгүйгөөр баримталһанай, эрид шууд эдэбхитэй ажал ябуулга эрхилһэнэйнгээ ашаар бүхы дэлхэйн олон тоото залуушуулай дунда хүндэтэй болоо. Мүнөө үедэ ВФДМ-дэ зуугаад ороной залуушуулай 200 шахуу эмхи (организаци) хабаадалсана.

ВФДМ-гэй эмхидхэгдэһэнһээ хойшо тэрээнэй гол хүсэниинь — социалис оронуудай залуушуулай холбоонууд, капиталис оронуудай залуушуулай коммунис холбоонууд, Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудай залуушуулай демократическа эмхинүүд болоһон байна. Тэдэ эмхинүүд хэхэ ажалаа бүхы дэлхэйн демократическа, түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдэй аша туһада зорюулна.

ЗАЛУУ ҮЕТЭНЭЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

Залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федераци Ази, Африкын хүгжэжэ байгаа оронуудай залуушуулай эмхинүүдтэй, колониальна гурим усадхахын түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай, сүлөөрэлгын түлөө, яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэн, үлэн хооһон, үгытэй ажаһуулгаһаа мултархын түлөө национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ жагсаһан залуушуултай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлнэ.

Италиин, Бельги болон Финляндиин, Франци, Англи болон Голландиин, Скандинавиин оронуудай залуу социалистнуудай хэдэ хэдэн эмхинүүд, ФРГ-дэхи зүүнэй тала баримталдаг бүлэгэйхид Федерацитай холбоо барисаа байгуулна. ВФДМ-тэй холбоо барисаа тогтоохо домнай зүүнэй тала баримталдаг Европын бүхы хүсэнүүдэй аша туһада хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэхэдэмнай туһалха юм гэжэ тэдэнэр этигэнэ. Эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряахын, үгытэй ядуу байдалһаа гарахын түлөө тэмсэдэг олон тоото эмхинүүдшье ВФДМ-тэй холбоо барисаа байгуулхые оролдоно. Залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федераци уласхоорондын демократическа организацинуудтай — эб найрамдал сахиха Бүхэдэлхэйн Соведтэй, студентнэрэй уласхоорондын холбоонтой, Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерацитай, журналистнуудай уласхоорондын эмхитэй, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын Демократическа Федерацитай, мүн бусадшье эмхинүүдтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлнэ.

Залуушуулай Федераци һүүлэй үедэ уласхоорондын бусадшье эмхинүүдтэй, гол түлэб ООН-ой тусхайта зургаануудтай холбоо барисаагаа үргэдхэхэ талаар хэмжээнүүдые абаһан байна.

Эб найрамдалай түлөө, эрхэ сүлөөгэй, зүб хэрэгэй түлөө Уласхоорондын Залуушуулай Федерациин үнэн сэхээр тэмсэжэ байһаниинь бүхы түүхэһээнь элирэн харагдана.

Федераци хадаа уласхоорондын бүхы шухала хэмжээ ябуулгануудта хабаадалсаа. Демократическа Залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федерациин үүсхэлээр, тэрээнэй сэхэ хабаадалсалгын ашаар Фестивальна хүдэлөөн улам хүгжэнэ. Энэ хүдэлөөн хадаа хархис, империализмын хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэдэнь олон миллион хүбүүд, басагадай хүсэтэ зэбсэгынь болоожо үгэһэн байна.

ВФДМ хадаа США-гай империалис ээрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа вьетнам арадай тэмсэлтэй дэлхэйн залуушуулай һанал нэгэдэлгые бэхижүүлхэ асуудалда һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулна. Федераци энэ зорилгоор хэдэн делегациие Вьетнам эльгээгээ, Вьетнамда туһа хүргэхын тула мүнгэ зөөри суглуулха уласхоорондын компани үнгэргэхэ үүсхэл гаргаа, буруушаалгын митинг болон демонстрацинуудта олон зониие хабаадуулаа.

Дэлхэйн демократическа залуушуул дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье хубида дай һүжэрөөхэ ябадалтай эрид шууд тэмсэнэ.

Европодо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ асуудалда Федераци ехэ анхарал хандуулдаг байна.

Демократическа залуушуулай Федераци политическэ шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ залуушуулые эдэбхитэйгээр хабаадуулхаһаа гадна, залуушуулай социальна, экономическа эрхэ хамгаалха талаар өөрынгөө ажалые улам эдэбхитэй болгоо.

Демократическа Залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федерациин дэргэдэ һаналаа нэгэдэлгын тусхай фонд бии болгогдоо. Тэрэ ... рикын, Ази болон Латиин Америк... дай залуушуулай эмхинүүдтэ ... һаламжа хүргэгдэдэг болонхой. ... түбинүүдэй залуушуулай ажал ... онсо анхарал хандуулагдадаг байна.

Федераци хадаа үндэһэ яһанай ... галгатай, мүн бусадшье аягүй ... тэмсэдэг юм.

Национальна хёмороо, үндэһэ яһан... гаргаха политика баримталхын ... луушуулай Федераци интернационал... хани барисаанай политика баримтал... най илгаа гаргалгатай тэмсэхэ ... даар хэдэн конференци болон ... дые, семинарнууд болон митингнүүд... гэһэн байна.

Азиин, Африка болон Латиин ... оронуудта колониальна гурим усадх... лөө арадуудай тэмсэлдэ дэлхэйн демо... ческа залуушуул горитой хубитаа ...

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 ... һайндэрлэлгэ демократическа залу... ехэ удха шанартай байгаа. Энэ ... үргэнөөр тэмдэглэхыень коммунис... тическа үзэл бодолтой дэлхэйн залу... уряалһан тусхай резолюциие ВФДМ ... В. И. Ленинэй ойн баярые үргэнөө... лэе гэһэн ВФДМ-гэй уряае тэрээн... даг бүхы эмхинүүд эдэбхитэйгээр ... тэмдэглэһэн байгаа.

Демократическа Залуушуулай Бүхэд... Федераци дэлхэйн демократическа, түрү... бодолтой залуушуулые нэгэдхэн жагс... хала газарынь болонхой гэжэ ВЛКСМ... залуушуул харадаг болонхой.

ВЛКСМ-эй ЦК комсомолой ... ажал ябуулгые шэглүүлэн хүтэлбэри... нютагай эмхинүүдые хилын саанах ... шуулай холбоонуудтай барисааг... руулхые дурадхадаг байна.

Буряадай областной комсомолой ... ци һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар шухал... жээнүүдые бэелүүлээ.

1971 оной туршада манай комсо... голой ревсомол хоорондоо дүй дүрш... далдан абалсаа. Монголой Арадай Ре... кын, Буряадай АССР-эй залуушуулай ... нүүдэй хоорондо саг үргэлжэ холбоо ... хүгжөөгдэнэ, Улаан-Үдэ, Дархан ... хоорондохи заншалта хани барисаа ... нэ.

Буряадай, МНР-эй хүдөө ажахын ... гуулинуудай студентнүүд жэл бүри ... дээ ябалсажа, һуралсалтайгаа та... Республикын олон тоото аймагууд... приятинууд болон эмхи зургаануудт... линуудта жэл бүри совет-монгол ... рисаанай һаранууды, декадануудые ... нэ. Манай республикын комсомолшуу... легаци совет-монгол залуушуулай IV ... вальда Улаан-Баатарта хабаадалсаа ... най областной комсомолой эмхиин ... шэд залуушуулай делегацинуудай ... сожо, Англида, Итали болон Дани... циалис хэдэ хэдэн оронуудта ...

Бүхы совет залуушуулда ... мнай хүбүүд, басагад залуушуулай ... хэйн үдэрые өөрынгөө һайндэр ... тарска һаналаа нэгэдэлгын һайндэ... тэмдэглэжэ байна.

М. МАХА...
ВЛКСМ-эй Буряадай ... нэгэдэхи сек...

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА ЗЭДЭЛҺЭН ДУУ, ХҮГЖЭМ

Республикын нютаг нуганууудта Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэрэй зугаа наадан хүхюун сэнгэлигээр үнгэрөө. Энээн тухай манай корреспондент хэдэн аймагуудта хонходожо, доро дурсагдаһан мэдээсэл абаба.

ХУРАМХААН

Аймагай ажалшад һайндэрэйнгөө үдэшые клуб, соёлойнгоо ордондо сугларжа үнгэргэһэн, арба һарынгаа дүн гаргажа, түрүүшүүлдэ бэлэг, шангуудые барюулһан байна. Ноябриин 7-ной үдэр аймагай түбтэ ажалшадай демонстраци үнгэргэгдөө. Ажалшадай энэ жагсаалые Хурамхаанай дунда интернат һургуулиин һурагшад толгойлжо ябаа. Эдэнэрэй удаа барилга-хабсаралгын гурбадахи управлениин, Хурамхаанай совхозой болон аймагай бусад эмхи зургаан, предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд жагсаалда хабаадалсаба.

КАБАНСК

Түб тосхондо үнгэргэгдэһэн һайндэрэй жагсаалда мүн лэ олон ажалшад хабаадалсаһан байна. Эндэ Кабанскын ой модоной ажахын хүдэлмэришэд демонстрацида хабаадагшадые толгойлонхой, трибунын урдуур «Ура-а!» хашхаралдаһаар үнгэрнэ. Мүн Каменск тосхондо үнгэргэгдэһэн ажалшадай демонстрацида цементын заводой коллектив түрүү зэргэдэ ябаа. Эдэнэр гансахан октябрь һарын туршада түсэбһөө гадуур 300 тонно цемент гаргаһан байгаа юм. Тиигэжэ эдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 4,5 мянган тонно цемент үйлэдбэрилжэ, арадай ажахын барилгануудта эльгээһэн байна.

ЗАКАМЕНСК

Хотын ажалшад һайндэрэйнгөө жагсаалда эртэ үглөөнһөө эхилжэ, үйлсэ, талмайнуудта сугларһан байгаа. Үдэрэй эгсэ 11 часһаа демонстраци эхилжэ, дуу, хүгжэм элбэгтэй һургуулинуудай һурагшад эгээн түрүүлэн талмай дээгүүр үнгэрнэ. Эдэнэрэй хойноһоо түсэб, даабаринуудаа хододоо үлүүлэн дүүргэдэгээрээ суурхаһан Холтоһон, Первомайский руднигуудай, галдалгын фабрикын коллективүүд хойно хойноһоо һубарилдан, трибунын урдуур үнгэрнэ. Мүн аймагай предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд транспарант, уряа лозунгнуудые толгой дээгүүрээ үргэнхэй, ирагуу гоё хүгжэмэй аялгатай алхасаяа нэгэдүүлэн, «Ура-а!» хашхаралдаһаар трибунын урдуур үнгэржэ, һайндэрөө тэмдэглэбэ.

Тэрэшэлэн республикын бүхы нютаг нуганууудта ноябриин 6—7-ной үдэрнүүдтэ һайндэрэй үдэшэ, олон зоной хабаадалгатай демонстрацинууд дуу, хүгжэмэй аялга доро үнгэргэгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гусиноозерск хотодо үнгэргэгдэһэн һайндэрэй демонстрацида аймагай предприятинуудай коллективүүд трибунын урдуур үнгэржэ ябана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

НЭРЭТЭЙ ТҮРЭТЭЙГӨӨР УГТАА

Октябриин социалис рев... циин 54 жэлэй ойн ... Мухар-Шэбэрэй аймагай ... шад ажалдаа үндэр туй... нуудтай угтаа. Энээн тух... магай гүйсэдхэхэ комитет... рүүлэгшэ Ц. О. Цыбиков ... бэй соёлой байшан соо ... һэн баяр ёһололой суглаа... рэ хэһэн элидхэл соогоо... риин 6-да тэмдэглэһэн бай...

Аймагай ажахынуудта ... жэлнүүдтэ орходоо үзэгдэ... үндэр таряан байгиа ондо ... гектарһаа хуряагдаһан. Кол... совхозууд түсэбһөө гадуу... мянган центнер оробо ... дөө худалдаа.

Мал ажалдашье мүн лэ ... амжалта бии. Гүрэндэ һү ... таабха, үндэгэ худалдаха ... бөө Октябриин һайндэртэ ... гээд байһан ажахынууд ... Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэ... тэ, «Искра», «Заганский» ... хозууд, «Забайкалец» ... гэхэ мэтые омогорхон ... мээр. «Родина» колхоздо ... гектарһаа дунда зэргээр ... ряагдаһан 19 центнер ... һон, Заганай колхоздо ... тар бүриһөө суглуул... һан 130 центнер хар... ха Мухар-Шэбэрэй ажалш... габшагай ажалай үрэ ... тобойсо харуулжа үгэнэ ...

Һаалишад Ц. Д. Улзыт..., М. Митыпова («Авангард» ... хоз), Г. Иванова, К. Л... (Заганай колхоз) гэгшэд 2 м... ган литрһээ дээшэ һү ... һаалишадай дунда ... социалис мүрысөөндэ түрүү...

Таряа хуряалгын үедэ ... гэрһэн мүрысөөндэ илаһан ... байнернуудай нэрые эли... дурдаба. Эдэмнай «Эрх... хозой комбайнернууд ... центнер таряа хуряаһан П. ... Калашников, Д. Р. ... (7238 центнер). 7131 цен... хуряаһан «Знамя Ленина» ... хозой комбайнер Б-М. ... доржиев гэгшэд болоно.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ШУБУУДАЙ ЕРЭЭДҮЙН ФАБРИКА

Хориин инкубаторна станцида ородой сагаан үүлтэрэй 22 мянган тахяа үсхэбэрилэгдэдэг. Тэдэнэйнь 12 мянганиинь үндэгэлдэг юм.

Гүрэндэ үндэгэ тушааха түсэбөө үшөө август һара соо дүүргэһэн тус станциин директорай орлогшо нүхэр Д. А. Ланцовтой һая танилсагдаа. Тиихэ зуураа, станциин хүдэлмэрээр болон ерээдүйнь хараа түсэбөөр һонирхообди. 650 мянганай орондо 1181 мянгак үндэгэн, 100 центнерэй орондо 300 центнер тахяагай мяхан гүрэнэй амбаарта тушаагдаһан байна. Тиихэдэ түсэбөөр хараалагдаһан 170 мянган дальбараа ажахынуудта болон хүнүүдтэ худалдагдаа.

Шубуудай байра байдал тухай хэлэе. Түмэрбетоноор хэгдэһэн гурбан дабхар нэгэ байра мүнөө үеэнь бодожо байна. Тэрээн соохи таһагхануудта шубууд таба-табаараа байха. Шэнэ жэл болотор энэ байра соогоо орохо аабзабди гэжэ нүхэр Ланцов хөөрэнэ. Харин бүри һаяар, ноябриин 7-ной һайндэрые угтуулан, залуу шубуудай поол дээрэ харууһалагдаха аргаар түхеэрэгдэһэн байра ашаглалгада тушаагдахаяа байнхай.

— Урда жэлнүүдтэ байраар тулюур байгаабди. Тиимэһээ жэл соо суглуулагдаха ёһотой үндэгэнэйнгөө түсэб дүүргэжэ шададаггүй һэмди. Энэ жэлэй түсэбэй ёһоор, нэгэ тахяамнай 135 үндэгэ жэл соо түрэхэ аад, 130-аад үндэгэн болохонь. Нэгэ хүн хамтадаа 2,5 мянган тахяа ... даг. Үдэрэй 3—4 дахин үндэгэеэ суглуулаг... шэ,— гээд Ланцов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

— Байратай болоожо, ерэхэ жэл 25 мянган ... буу үсхэбэрилхэбди. Шубууднай эдеэ ... гүйсэд хангагдаг. Тиихэдээ шубуу үсхэ... дэг ёһотой фабрикатай болохобди даа,— ... рэ үгэеэ дүүргээ һэн.

В. ТОКТОХОЕВА.

ЭРДЭМ БА ТЕХНИКЫН ТАЛААР СССР-эй 1971 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет эрдэм ба ...хникын талаар Ленинскэ болон Гүрэнэй шангуудые олгодог СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи комитедэй зууршалгые хаража үзөөд, 1971 оной СССР-эй Гүрэнэй ...удые ниимэ хүнүүдтэ олгохо гэжэ тогтооно:

I. ЭРДЭМ НАУКЫН ТАЛААР

...димович Лев Андреевичтэ, академик, И. В. Курчатовай ...атомна энергиин институдай таһагай начальник, зо... хүтэлбэрилэгшэ, Шафра... Виталий Дмитриевичтэ, — ... Стрелков Вячеслав Сер... физико-математическа ...кандидат, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, Иванов Де... Петровичто, физико-математическа ...эрдэмэй кандидат, научна ... Разумова Ксения ...вовнада, физико-математическа ...эрдэмэй кандидат, научна ...лэгшэ, Мухоматов Вла... Семеновичто, Горбунов Ев... Петровичто, научна хүдэл... ахалагша инженер... Мирнов Сергей Васильевичтэ ...хүдэлмэрилэгшэ, Спи... Алексей Константинович... начальнигай орлогшо, ...Артур Михайловичта, бүлэ... хүтэлбэрилэгшэ, тэрэл инсти... Петров ... Петровичто, физико-матем... кандидат, ... Наукануудай академиин ... Коффын нэрэмжэтэ физи... институдай научна ... Моносзон Наум ... Д. В. Ефремовэй нэрэмжэ... электрофизическэ аппаратурын ... институдай та... начальник.

... Блохинцев Дмитрий Ивановичта, ССР-эй Наукануудай ... гэшүүн-корреспондент, Франк Илья Михайловичта, академик, ядерна шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институдай лабораторинуудай директорнүүд, Шапиро Фёдор Львовичто, физико-математическа эрдэмэй доктор, лабораториин директорэй орлогшо, Матор Иван Максимовичта, физико-математическа эрдэмэй кандидат, Шабалин Евгений Павловичта, техническэ эрдэмэй кандидат, бүлэгые хүтэлбэрилэгшэд, Николаев Сергей Константиновичта, лабораториин главна инженер, Руденко Василий Тимофеевичтэ, таһагай начальник, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэд, Украинцев Федор Ильичтэ, физико-энергетическэ институдай таһагай главна инженер, Головнин Игорь Стефановичта, техническэ эрдэмэй кандидат, И. В. Курчатовай нэрэмжэтэ атомна энергиин институдай лабораториин начальник, Блохин Георгий Ермолаевичта, П. И. Барановай нэрэмжэтэ ЦИАМ-ай лабораториин КБ-эйн начальник, Бондаренко Игорь Ильичтэ, физико-математическа эрдэмэй доктор.

3. **Фаддеев** Людвиг Дмитриевичтэ, физико-математическа эрдэмэй доктор, А. А. Ждановай нэрэмжэтэ Ленинградай гүрэнэй университедэй профессор.

4. **Аксёнов** Евгений Петровичто, профессор, **Демин** Владимир Григорьевичто, доцент, **Дубошин** Георгий Николаевичта, кафедрые даагша, физико-математическа эрдэмэй докторнууд, М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй университедэй хүдэлмэрилэгшэд, **Гребенников** Евгений Александровичта, физико-математическа эрдэмэй доктор, теоретическэ ба туршалгын физикын институдай лабораторие даагша, **Кислик** Михаил Дмитриевичтэ, техническэ эрдэмэй доктор, Москвагай физико-техническэ институдай профессор.

5. **Андреев** Константин Константиновичта, техническэ эрдэмэй доктор, **Беляев** Александр Федоровичто, физико-математическа эрдэмэй доктор.

6. **Разуваев** Григорий Алексеевичтэ, академик, СССР-эй Наукануудай академиин химиин институдай директор, **Вянзанкин** Николай Сергеевичтэ, техническэ эрдэмэй доктор, тэрэл институдай директорэй орлогшо.

7. **Горецкий** Гавриил Ивановичта, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин академик, Белоруссиин. ССР-эй Наукануудай академиин геохимическэ туршалгын лабораториин секторые даагша.

8. **Андриянев** Анатолий Петровичто. СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин зоологическа институдай директорэй орлогшо, **Бугаев** Виктор Антоновичто, Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин академик, СССР-эй гидрометцентрэй директор, **Дубовский** Борис Владимировичта, союзморниипроектын таһагай начальник, **Живаго** Александр Васильевичта, географиин эрдэмэй кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин географиин институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Капице** Андрей Петровичто, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин Алас-Дурна зүгэй эрдэмэй центрэй президиумэй Түрүүлэгшэ, **Трешников** Алексей Федоровичто, географиин эрдэмэй доктор, арктическа ба антарктическа эрдэм шэнжэлэлгын институдай директор, **Короткевич** Евгений Сергеевичтэ, географиин эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай директорэй орлогшо, **Лисицын** Александр Петровичто, геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин П. П. Ширшовой нэрэмжэтэ океанологиин институдай лабораторие даагша, **Марков** Константин Константиновичта, академик, М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй университедэй кафедрые даагша, **Равич** Михаил Гиршевичтэ, геолого-минералогическа эрдэмэй доктор, арктикын геологиин институдай эрдэм шэнжэлэлгын институдай директорэй орлогшо, **Толстиков** Евгений Ивановичта, географиин эрдэмэй кандидат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гидрометеорологическа албанай главна управлениин начальнигай орлогшо, **Шумской** Петр Александровичта, географиин эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин Сибиртэхи отделениин Якутска филиалай хойто зүгэй физико-техническэ шэнжэлэлгэ хэдэг институдай таһагые даагша.

9. **Крогиус** Фаина Владимировнада, биологиин эрдэмэй доктор, загаһанай ажахын болон океанографиин Номгон Далайдахи эрдэм шэнжэлэлгын институдай Камчаткын отделениин лабораториин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Крохин** Евгений Михайловичта, географиин эрдэмэй доктор, тэрэл лабораторие даагша, **Меншуткин** Владимир Васильевичта, биологиин эрдэмэй кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин И. М. Сеченовэй нэрэмжэтэ физиологи ба биохимиин институдай бүлэгые даагша.

10. **Иерусалимскин** Николай Дмитриевичтэ, академик (наһа бараһан хойнонь), **Скрябин** Георгий Константиновичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин биохими ба жэжэ бодосуудай физиологиин институдай директор, **Ерошин** Валерий Константиновичта, **Лозинов** Александр Борисовичта, биологиин эрдэмэй кандидадууд, тэрэл институдай лабораторинуудые даагшанар, **Гололобов** Александр Дмитриевичтэ, **Градова** Нина Борисовнада, биологиин эрдэмэй кандидадууд, белково бодосуудые шэнжэлдэг бүхэсоюзна эрдэм шэнжэлэлгын институдай лабораторинуудые даагшанар, **Денисов** Николай Ивановичта, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор, мал ажалай эрдэм шэнжэлгын бүхэсоюзна институдай лабораторинуудые даагша, **Квасников** Евгений Ивановичта, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Д. К. Заболотныйн нэрэмжэтэ микробиологи ба вирусологиин институдай секторые даагша, **Ладан** Пантелеймон Ефимовичта, ВАСХНИЛ-ай академик, Дондохи хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша, **Мейсель** Максим Николаевичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин микробиологиин институдай таһагые даагша, **Николаев** Петр Ивановичта, техническэ эрдэмэй доктор, химическэ машина бүтээлгын Москвагай институдай кафедрые даагша, **Покровский** Алексей Алексеевичтэ, СССР-эй Медицинын наукануудай академиин бодото гэшүүн, СССР-эй Медицинын наукануудай академиин эдеэ хоолой институдай директор.

11. **Петровский** Борис Васильевичта, академик, клиническэ ба туршалгын хирургын эрдэм шэнжэлэлгын институдай директор, зохёолые хүтэлбэрилэгшэ, **Шумаков** Валерий Ивановичта, медицинын эрдэмэй доктор, тэрэл институдай отделениие хүтэлбэрилэгшэ, **Соловьев** Глеб Михайловичта, СССР-эй медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин институдай директор, **Лопухин** Юрий Михайловичта, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин академик, **Лопаткин** Николай Алексеевичтэ, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, Н. И. Пироговой нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй хоёрдохи медицинын институдай кафедрануудые даагшанар.

12. **Шмидт** Евгений Владимировичта, СССР-эй медицинын эрдэмэй академиин бодото гэшүүн, СССР-эй медицинын эрдэмэй академиин неврологиин институдай директор, зохёолые ударидагша, **Брагина** Людмила Константиновнада, **Верещагин** Николай Викторовичтэ, медицинын эрдэмэй кандидадууд, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэд, **Колтовер** Александра Николаевнада, медицинын эрдэмэй доктор, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэ, лабораторие даагша.

13. **Аванесов** Рубен Ивановичта, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин ород хэлэнэй институдай секторые даагша, **Атрахович** (Крапива) Кондрат Кондратьевичта, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин хэлэ бэшэгэй институдай директор байһан, **Мацкевич** Юзефа Флориановнада, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, **Бирилло** Николай Васильевичта, секторнуудые даагшад, **Войтович** Нина Трофимовнада, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй докторнууд, **Кривицкий** Александр Антоновичто, **Орешонкова** Анна Владимировнада, **Романович** Евгения Михайловнада, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэд, **Чеберук** Елена Ивановнада, научна хүдэлмэрилэгшэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин Якуб Коласай нэрэмжэтэ хэлэ бэшэгэй институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Груцо** Алексей Петровичто, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ Минскэ гүрэнэй багшанарай институдай профессор, **Мурашко** Антинея Григорьевнада, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Белоруссиин гүрэнэй университедэй доцент, **Шелег** Ольга Михайловнада, хэлэ бэшэгэй эрдэмтэн.

14. **Дульзон** Андрей Петровичто, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Томск гүрэнэй багшанарай институдай кафедрые даагша.

БЕЛОЯРСКА АТОМНА СТАНЦИ

...ВЕРДЛОВСКО областьдохи Белоярска атомна электро...ци 1964 ондо электрын элшэ хүсэ түрүүшынхеэ үгэһэн. Мүнөө эндэ 600 мянган киловатт хүсэтэй 3-дахи энерго... баригдажа байна. Хүдэлжэ байгаа блогуудынь эды шэ...е хүсэтэй: түрүүшынхинь—100 мянган киловатт, хоёрдо... — 200 мянган киловатт. Гурбадахи блогой гол корпус ...дахаһаа, реакторай шахтада хабсаруулгын хүдэлмэри ...эһээ гадна, хоолой болон электропроводанууд татагда... 1975 ондо 3-дахи блогой барилга дүүрэхэ.

...шэнэ энергоблогой онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, тэрэ бу...түргэн нейтронууд дээрэ хүдэлхэ юм. Каспиин далайн ...шадарай Шевченко хотодо, Баруун Казахстанда бариг... реакторта үндэһэлжэ, энээнэй проект зохёогдоһон бай...

Белоярска атомна электростанци—совет атомна энергети...олон тоото барилгануудай нэгэн мүн. Советскэ Союз 1 ...ион киловатт хүсэтэй реакторнуудтай 30 миллион кило... элшэ хүсэ үгэхэ станцинуудые ойрын 10—12 жэлэй тур... барихые хараална.

...РАГУУД ДЭЭРЭ: Белоярска атомна станциин реактор ... турбинануудые хүтэлэн жолоодохо пульт; гурбадахи ...ой корпус баригдажа байна.

Л. НОСОВОЙ фото,
(АПН).

II. ТЕХНИКЫН ТАЛААР

1. **Антонов** Александр Ивановичта, аппаратчик, **Борисов** Федор Степановичта, **Шиляев** Иван Никифоровичтэ, **Галиаскаров** Зуфар Карамовичта, ахалагша аппаратчигууд, **Лупанов** Павел Александровичта, үйлэдбэриин начальник, **Мокин** Анатолий Александровичта, парткомой секретарь, **Слепых** Вера Ивановнада, главна экономист, **Шаров** Петр Михайловичта, директор, Щекинскэ химическэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэд, **Семин** Сергей Гавриловичта, химическэ промышленностиин министерствын управлениин начальнигай орлогшо, **Чередниченко** Константин Константиновичта, химическэ промышленностиин министрэй орлогшо.

2. **Бадалов** Георгий Парсамовичта, тракторай ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствын главна управлениин главна инженер, **Тимошенко** Яков Алексеевичтэ цехэй начальник, **Дронг** Иван Иосифовичто, профессор, главна конструктор, Минскэ тракторна заводой хүдэлмэрилэгшэд байһан, **Бойков** Петр Ивановичта, главна инженер, **Войтиков** Виктор Владимировичта, **Прицкер** Петр Яковлевичта, главна конструкторой орлогшонор, **Грузд** Марат Дмитриевичтэ, туршагша-тракторист, **Слюньков** Николай Никитовичтэ, директор, **Шишонк** Валентин Андреевичтэ, главна инженерэй орлогшо, тэрэл заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Кузнецов** Андрей Филипповичтэ, Минскэ заводой тусхай зэбсэгэй слесарь, **Лебедев** Виктор Ивановичта, Кишиневой тракторна заводой главна инженер, **Рожков** Владимир Алексеевичтэ, Минскэ моторно заводой директор.

3. **Воронцов** Александр Трофимовичта, хүдөө-ажахын эрдэмэй кандидат, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, **Захарова** Елена Ивановнада, хүдөө-ажахын эрдэмэй доктор, таһагые даагша, **Ковалев** Александр Абрамовичта, бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, **Толочко** Чеслав Станиславовичта, ОКБ-гэй главна инженер, **Потапенко** Яков Ивановичта, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор, директор, виноградарство болон виноделиин талаар Бүхэроссийска эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Гогунский** Георгий Григорьевичто, хүрьһэ элдэдэг юрэнхы түхэлэй машинануудай талаар ГСКБ-гэй главна конструктор, **Думай** Леонид Бенционовичто, В. Е. Таировай нэрэмжэтэ виноградарство болон виноделиин талаар Украинын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай таһагые даагша, **Смелянский** Наум Лейбовичто, техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай ахалагша научна сотрудник, **Писарев** Юрий Николаевичта, экономическа эрдэмэй кандидат, Октябриин революциин нэрэмжэтэ хүдөө-ажахын машина бүтээлгын Одессын заводой урдын директор, **Сармакешев** Георгий Сергеевичтэ, «Донвино» гэжэ үйлэдбэриин-совхозно нэгэдэлэй таһагые даагша, **Паламарчук** Лев Дмитриевичтэ, хүдөө-ажахын эрдэмэй кандидат, «Магарач» гэжэ винодели болон виноградарствын талаар Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай таһагые даагша, **Алексеев** Прокофий Ивановичта, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ совхозой механическа мастерскойнуудые даагша байһан.

4. **Бородин** Павел Дмитриевичтэ, И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ Москвагай Автомобильна заводой директор, **Вольский** Аркадий Ивановичта, цехэй урдын начальник, **Калачев** Константин Александровичта, управлениин главна инженерэй орлогшо, **Масленников** Илларион Михайловичта, технологическа түхеэрэлгын проект зохёолгын талаар главна конструктор, **Плахов** Анатолий Максимовичта, транспортно-ашаалалгын хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха талаар урдын главна конструктор, **Смирнов** Анатолий Владимировичта, управлениин начальник, **Степин** Лев Ивановичта, таһагай начальник, **Тиль** Борис Леонидовичта, конструкторска бюрогой начальник, **Федоров** Николай Александровичта, үйлэдбэриин начальник, **Фишкис** Моисей Мироновичта, техническэ эрдэмэй кандидат, главна гагнууршан, **Цветков** Петр Алексеевичтэ, управлениин главна инженер, **Холмогоров** Михаил Владимировичта, пресс бүтээлгын конструктор, тэрэл ... хүдэлмэрилэгшэд.

5. **Захаренко** Тиверий Михайловичта, «Красный борец» гэжэ Оршанска станок бүтээлгын заводой директор, **Милосердный** Анатолий Кирилловичтэ, главна инженер, **Пильчу** Пине Моисеевичтэ, урдын главна инженер, **Ковалев** Евгений Иосифовичта, главна инженерэй орлогшо, **Малышев** Борис Сергеевичтэ, главна технолог, тэрэл заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Жданович** Владимир Федоровичто, главна инженер, **Лемберик** Яков Григорьевичто, главна инженерэй орлогшо, **Кунин** Михаил Израилевичта, проектын главна инженер, **Колчин** Евгений Петровичто, таһагай начальник, **Хомяков** Иван Илларионовичто, **Саркисян** Зинаида Николаевнада, бригадануудай начальнигууд, «Оргстанкинпром» гэжэ гүрэнэй проектно-технологическа ба туршалгын институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Григорьев** Василий Акимовичта, Витебскын СКБ-гэй главна инженер.

6. **Овсепян** Граче Есаевичта, техническэ эрдэмэй кандидат, тоо бодолгын машинануудай Ереванай эрдэм-шэнжэлгын институдай таһагай начальник, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Буниатян** Мнацакан Рубеновичтэ, лабораторие даагша, **Эйлезян** Хачик Карапетовичтэ, лабораториин начальник, **Саркисян** Фадей Тачатовичта, Армянай ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, директор, **Сагоян** Грант Самсоновичта, директорэй орлогшо, **Хачатурян** Михаил Артавараздовичта, хүтэлбэрилхы инженер-конструктор, **Ищин** Владимир Савельевичтэ, таһагай начальнигай орлогшо, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Туманян** Саргис Амаяковичта, «Электрон» гэжэ Ереванай заводой директор, **Закиров** Айрат Багизовичта, электронно-тоололгын машинануудай заводой СКБ-гэй лабораториин начальник.

7. **Карапетян** Гурген Бейбутовичта, техническэ эрдэмэй доктор, үрэмдэлгын түхеэрэлгэнүүдэй талаар СКБ-гэй главна конструктор, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Архангельский** Владислав Леонидовичта, техническэ эрдэмэй кандидат, **Копылов** Валентин Спиридоновичта, тэрэл СКБ-гэй главна конструкторай орлогшонор, **Камышников** Аркадий Ивановичта, инженер, **Суров** Пётр Прокопьевичто, цехэй начальник, **Царев** Василий Павловичта, главна инженер, «Баррикада», гэжэ үрэмдэлгын түхеэрэлгэнүүдэй Волгоградска заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Скловский** Георгий Иосиповичто, техническэ эрдэмэй кандидат, нефтяной машина бүтээлгын гүрэнэй эрдэм-шэнжэлгын ба проектын институдай директорэй орлогшо, **Антонов** Арсений Александровичта, техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай таһагые даагша, **Мищевич** Виктор Ильичтэ, нэгэдэлэй начальнигай орлогшо, **Скрыпник** Степан Григорьевичто, бахана хабсаралгын конторын главна инженер, «Татнефть» гэжэ нэгэдэлэй урдын хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Жутаев** Александр Михайловичта, «Лениногорскбурнефть» гэжэ управлениин главна механик, **Раси-Заде** Артур Таир Оглыда, нефтяной машина бүтээлгын Азербайджанай эрдэм-шэнжэлгын институдай таһагые даагша.

8. **Петухов** Игнатий Макаровичта, техническэ эрдэмэй доктор, таһагые даагша, **Бич** Яков Адамовичта, техническэ эрдэмэй кандидат, лабораторие даагша, **Омельченко** Александр Николаевичта, директор, **Авершин** Степан Гавриловичта Киргизэй ССР-эй Наукануудай академиин академик, директорэй урдын орлогшо, горно геомеханика болон маркшейдерскэ хэрэгүүдэй талаар Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Винокур** Беньямин Шулимовичта, техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл институдай Ураалай филиалай секторые даагша, **Власов** Василий Николаевичта, «Кизелуголь» гэжэ комбинадай урдын главна инженер, **Литвин** Валентин Александровичта, главна маркшейдер, **Старосельцев** Василий Степановичта, управлениин начальник, **Прочан** Тихон Карповичта, Урицкиин нэрэмжэтэ шахтын бригадир, **Огнев** Вадим Николаевичта, тэрэл шахтын урдын главна инженер, **Смирнов** Борис Васильевичта, Крупскаягай нэрэмжэтэ шахтын участогай начальник, тэрэл комбинадай хүдэлмэрилэгшэд, **Еркин** Афанасий Акимовичта, «Сучануголь» трестые эрхилэгшэ.

9. **Кершанский** Иван Ивановичта, үнгэтэ металлнуудай Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын горно-металлургическа институдай лабораторие даагша, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Куур** Вячеслав Петровичто, тэрэл институдай туршалгын заводой таһагай ахалагша мастер, **Воронин** Иван Семёновичто, Усть-Каменогорск хотын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ туулга-цинкын комбинадай директор, **Пронкин** Владимир Фёдоровичто, цехэй начальник, **Сидоровский** Валерий Александровичта, таһагай мастер тэрэл комбинадай урдын хүдэлмэрилэгшэд, **Бровин** Иван Петровичто, гүрэнэй Сихотэ-Алиньска полиметаллическа комбинадай туулганай заводой главна механик, **Хобдабергенов** Рзабай Жолдиновичта, техническэ эрдэмэй кандидат, директор, **Ильяшенко** Василий Дмитриевичтэ, цехэй таһагай начальник, Чимкент хотын М. И Калининай нэрэмжэтэ туулганай заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Лакерник** Марк Моисеевичтэ, техническэ эрдэмэй доктор, «Гинцветмет» институдай директорэй орлогшо, **Овчаренко** Виктор Петровичто, Казахай ССР-эй Наукануудай академиин металлурги болон руда баяжуулгын институдай научна сотрудник, **Штейнгарт** Генрих Михайловичта, техническэ эрдэмэй кандидат, «Электроцинк» гэжэ заводой директор, **Саутиев** Таймураз Даниловичта, тэрэл заводой цехэй начальник.

10. **Панюшкин** Николай Васильевичта, техническэ эрдэмэй кандидат, Украинын ССР-эй хара металлургиин министерствын главна управлениин начальник, **Касьян** Владимир Хрисанфовичта, техническэ эрдэмэй кандидат, директор, **Бураковский** Валерий Наумовичта, хүтэлбэрилхы конструктор, Днепропетровскиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ трубопрокатна заводой хүдэлмэрилэгшэд, **Бердянский** Маркс Григорьевичто, техническэ эрдэмэй кандидат, тэрэл заводой дэргэдэхи автоматизаци ба оньһожоруулгын түбэй лабораториин начальник, **Бродский** Ирман Иделевичтэ, **Крюков** Георгий Яковлевичта, **Малинка** Анатолий Васильевичтэ, **Слюсарев** Анатолий Николаевичта, техническэ эрдэмэй кандидадууд, **Гринвальд** Вальтер Александровичта, **Веевник** Владимир Фомичто, тэрэл түбэй лабораториин лабораторинуудай начальнигууд, **Бибик** Георгий Алексеевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, К. Либкнехтын нэрэмжэтэ Нижне-Днепровско трубопрокатна заводой урдын директор, **Куриленко** Виктор Харитоновичто, Никополь хотын Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Южно-трубна металлургическа заводой цехэй начальник.

11. **Походня** Игорь Константиновичта, техническэ эрдэмэй доктор, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электро-гагнууриин институдай таһагые даагша, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Марченко** Анатолий Ефимовичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, ахалагша научна сотрудник, **Явдошин** Игорь Романовичта, хүтэлбэрилхы инженер, **Бейниш** Азриль Моисеевичтэ, таһагай главна технолог, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Шахпазов** Христофор Сергеевичтэ, СССР-эй Хара металлургиин министерствын главна управлениин начальник, **Михалевский** Тимофей Емельяновичта, Метизнэ заводуудай проект зохёодог гүрэнэй институдай главна мэргэжэлтэ, **Воронцова** Елена Ивановна, медицинын эрдэмэй доктор, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин ажалай гигиенын ба мэргэжэлэй үбшэнэй институдай директорэй орлогшо, **Рахманов** Александр Дмитриевичтэ, Москвагай туршалгын гагнууриин заводой таһагай начальник, **Стрижаков** Иван Павловичта, Одессэ хотын Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ сталепрокатна заводой директор, **Ладнов** Пётр Ивановичта, Череповецкын сталепрокатна заводой директор, **Ерохин** Андрей Александровичта, техническэ эрдэмэй доктор, СССР-эй Наукануудай академиин А. А. Байковой нэрэмжэтэ металлургиин институдай ахалагша научна сотрудник, **Шнейдеров** Рафаил Григорьевичто, «Промстальконструкция» гэжэ проект зохёогдодог институдай главна гагнууршан.

12. **Елисеев** Юрий Александровичта, техническэ эрдэмэй кандидат, байрын, ниитын байшангуудай проект зохёодог Ленинградай зональна эрдэм-шэнжэлгын институдай тусхай конструкторска таһагай начальник, **Карагин** Алексей Васильевичтэ, директор, **Морозов** Алексей Петровичто, главна мэргэжэлтэ, **Морозов** Григорий Павловичта, **Сусляков** Игорь Павловичта, проектын главна архитекторнүүд, **Курбатов** Олег Александровичта, тусхай конструкторска таһагай главна конструктор, **Райнус** Григорий Элиозаровичта, лабораторие даагша, техническэ эрдэмэй кандидадууд, тэрэл институдай хүдэлмэрилэгшэд, **Дисман** Исаак Залмановичта, «Промстальконструкция» гэжэ проект зохёодог институдай Ленинградтахи таһагые даагша, **Заварухин** Юрий Ильичтэ, КПСС-эй Ленинградай горкомой секретарь, **Каменский** Георгий Николаевичта, Главленинградстройн начальнигай орлогшо, **Крайнес** Леонид Яковлевичта, «Севзапстальконструкция» гэжэ трестын эрхилэгшэ, **Сорожкин** Василий Тимофеевичтэ, тэрэл трестын Ленинградай барилга-хабсаралгын управлениин хабсаргагшадай тусхай бригадые даагша.

13. **Попов** Сергей Александровичта, эрхилэгшэ, **Авдеев**, Фёдор Алексеевичтэ, техническэ эрдэмэй кандидат, главна инженер, **Блейман** Исаак Львовичто, таһагай начальник, **Антонян** Тигран Саркисовичта, лабораториин начальник, «Союзвзрывпром» трестын хүдэлмэрилэгшэд, **Мухамедов** Таир Мухамедовичта, Таджигай ССР-эй мелиораци болон уһанай ажахын министр, **Шарипов** Таир Шариповичта, Таджигай ССР-эй мелиораци болон уһанай ажахын министрэй орлогшо, **Покровский** Георгий Иосиповичто, техническэ эрдэмэй доктор, Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ агаарай-сэрэгэй инженерна академиин профессор, **Свентковский** Борис Кирилловичтэ, Таджикгидростройн урдын главна инженер, **Юлиш** Яков Айзиковичта, «Гидроводхоз» институдай проектын главна инженер, **Певзнер** Анатолий Иосифовичто, Главспецпромстройн главна инженер, **Недриге** Василий Павловичта, техническэ эрдэмэй доктор, «Водгео» гэжэ Бүхэсоюзна эрдэмшэнжэлгын институдай секторые хүтэлбэрилэгшэ, **Дунин-Барковский** Лев Валериановичта, географиин эрдэмэй доктор, ВНИИГМ-эй директорэй орлогшо.

14. **Фигуровский** Иринарх Алексеевичтэ, Гусевскиин хрусталиин заводой главна инженер, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэ, **Савоничев** Георгий Васильевичта, директор, **Зубанов** Владимир Александровичта, главна конструктор, **Катков** Владимир Григорьевичто, шэл болбосоруулагша, тэрэл заводой хүдэлмэрилэгшэд. **Сырицкая** Зинаида Михайловнада, техническэ эрдэмэй кандидат, Шэлэй эрдэмшэнжэлгын гүрэнэй институдай лабораторие даагша, **Клегг** Джем Ивановичта, директор, **Юдин** Николай Александровичта, секторые даагша, **Пчеляков** Константин Афанасьевичта, таһагые даагша, техническэ эрдэмэй кандидадууд, **Соколов** Сергей Владимировичта, ПКБ-гэй главна конструктор, тэрэл институдай Гусевска филиалай хүдэлмэрилэгшэд, **Мохнин** Николай Фёдоровичто, «Владимирстекло» гэжэ управлениин главна инженер, **Брауде** Михаил Зосимовичто, тэрэл управлениин начальник, **Белый** Алексей Тихоновичтэ, Дятьковско хрусталиин заводой главна инженер.

III. ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИНУУДАЙ УЧЕБНИГҮҮДЭЙ ТАЛААР

1. **Крешков** Анатолий Павловичта, химиин эрдэмэй доктор, Москвагай Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ химико-технологическа институдай кафедрые даагша — 1965 ондо хэблэгдэһэн «Аналитическэ химиин үндэһэнүүд» (2-дохи хэблэл) гэһэн учебнигэй түлөө.

2. **Маргулова** Тереза Христофоровнада, техническэ эрдэмэй доктор, Москвагай энергетическэ институдай профессор — 1969 ондо хэблэгдэһэн «Электрическэ атомна станцинууд» гэһэн учебнигэй түлөө.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Секретарь Л. БРЕЖНЕВ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. КОСЫГИН

ЁҺО ЖУРАМ САХИГШАД

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын Улаан-Үдын Советскэ районно гүйсэдкомой милициин таһагта ороходо, харюусалгата дежурнын туһалагша, милициин сержант, ВЛКСМ-эй гэшүүн Владимир Митин «Тунгуска» гэжэ дохёо тэмдэгээр хөөрэлдэжэ, сүлөөгүй һууба. Владимир дүрбэн жэлэй туршада һайнаар хүдэлжэ, коллектив соогоо түрүү һуури эзэлһэнэйнгээ түлөө мүнгэн шанда хүртэһэн, Улаан самбарта хэдэн удаа бэшэгдэһэн байха юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: харюусалгата дежурнын туһалагша, милициин сержант Владимир Митин; оперативно-техническэ таһагай ахалагша эксперт, милициин ахалагша лейтенант Олег Орлов; эксперт Клавдия Лопатина ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Агууехэ Октябрийн хубисхалай илаһанай хойно гурбан үдэр үнгэрөөд байхада байгуулагдаһан совет милициин түрүүшын отрядууд хубисхалай илалтануудые хамгаалан жагсаһан юм. Тэрэ үдэрһөө хойшо хахад зуун жэл үлүүтэй болобо. Совет милициин түүхэ хубисхалай агууехэ ударидагша В. И. Лениные, мүн Ф. Э. Дзержинскиин, М. И. Калининай, М. В. Фрунзиин, К. Е. Ворошиловай, Г. И. Петровскиин нэрэтэй таһаршагүй холбоотой юм.

Анха байгуулагдаһан тэрэ үдэрһөө эхилэн совет милици хадаа Эхэ орондоо, арад зондоо, нийтын ёһо журам болон социалис хуули сахилгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ үнэн зүбөөр алба хэжэ ерэһэн байна.

Граждан дайнай жэлнүүдтэ сагаан гварди болон интервентнүүдые бута сохилгодонь Улаан Армида туһалалсаһан, хубисхалта нарин нягта ёһо журамай түлөө тэмсэһэн юм. Мүн индустриализациин, коллективизациин үедэ дайсанай бандануудтай, нэпманууд болон бусад дайсан этэгээдүүдэй хорото ябуулгануудтай эрид шангаар тэмсэжэ, социализмын үндэһэ һуури табилгада совет милициин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хубитые оруулһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүд манай милициин түүхэдэ тусхай һуури эзэлнэ. Агууехэ байлдаанай газар дээрэ милициин хүдэлмэрилэгшэд бүхы совет арадтайгаа хамта мүр зэргэшэн ябажа эрэлхэгээр тулалдаһан юм. Тэдэнэй зэргэдэ Буряадай милициин түлөөлэгшэдшье олон байгаа. Жэшээлхэдэ, НКВД-гэй Зэдын аймагтахи таһагай участогай түлөөлэгшэ байһан, Советскэ Союзай Герой Г. А. Гармаев, Буряадай дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэ байһан, Советскэ Союзай Герой К. В. Оцимик, Хоринн аймагай милициин таһагай участогай түлөөлэгшэ байһан, 356 фашистые, немец хоёр самолет усадхаһан, Ленинэй орденто эрэлхэг зоригто А. М. Етобаев гэгшэдэй алдар нэрэ республика доторнай эли мэдээжэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронт дээрэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан 400 шахуу хүн республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын органуудта мүнөө хүрэтэр ажаллажа байна. Эдэнэр эрэлхэг зориг гаргаһанайнгаа түлөө орден, медальнуудаар шагнагданхай. Тэдэнэй дундаһаа: Калининска 10-дахи партизанска бригадын штабай начальнигай тушаалтай гурбан жэлһээ дээшэ дайсанай арада байлдажа ябаһан подполковник В. А. Авдохин, Кабанскын аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальнигай орлогшо, милициин подполковник Р. Я. Ахминеев, Улаан-Үдын Советскэ районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай мүрдэлгын хэлтэсэй начальник, милициин подполковник Н. Ф. Федоров, мүн Железнодорожно районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай инспектор, милициин капитан И. А. Шоноев болон бусадые нэрлэжэ болохо байна.

Тиихэдэ Буряадай милициин хүдэлмэрилэгшэд байһан аад, фашизмтай тэмсэхэ үедөө дайнай фронт дээрэ ами наһаа алдагшадай нэрэ алдар арадай дурасхаалһаа хэзээшье мартагдахагүй. Тэдэнэй дунда: уголовно бэдэрэлгын хүдэлмэрилэгшэд байһан Козмерчук, Иванов, паспортын таһагта ажаллаһан Савенко, Маргин, албанай таһагай инспектор байһан Пожидаев, милиционернүүд Корнев, Воробьев, Корташов, Кравцов, Уланов, Лемешев болон бусадые дурдажа боломоо.

Дайнай дүүрэһэнэй удаадахи жэлнүүдтэ Совет милициин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадабарие гэмтэ хэрэг үйлэдэгшэдтэй тэмсэхэ, социалис экономикэ хамгаалха хэрэгтэ зорюулһан байна. Тэрэ үедэ бандитизмтэй, арадай зөөри хулгайлалга, хонжоо наймаа хэлгэтэй тэмсэхэ ябадал илангаяа шухала байһан. Эдэ зорилгонуудаа Совет милици нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаа.

Коммунис общество үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ Совет милици хадаа прокуратура ба сүүдэй, гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха органуудтай хамта, олониитын ба ажалшадай коллективүүдтэ түшэглэн, хуули ёһо, нийтын журам сахилга бэхижүүлхэ, гэмтэ хэрэг гаргалгые, мүн тэрэнһээ һэргылэлгые, шалтагаанийе усадхаха тухай партиин Программын эрилтэнүүдые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежнев иигэжэ зааһан гэбэл: «Гэмтэ ябадал хэгшэдтэй тэмсэхэ гэшэ шухала зорилго байһан зандаа. Хуули хазагайруулһан зарим тэды гэмтэ ябадалай түлөө бүри шанга харюусалга һүүлэй үедэ тогтоогдонхой. Хуулиин ёһоор хараалагдаһан хэһээлтын хэмжээнүүдые хэрэглэхын хажуугаар манайда гэмтэ ябадал һэргылхэ тухай, тэрэниие хайшан гээд уридшалан болюулха, гаргахагүй тухай бүри ехэ анхарал хандуулагдана».

Партиин заабариһаа үндэһэлэн, милициин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадабарие албанайнгаа ажал ябуулга улам һайжаруулгада, олониитэтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлгэдэ, арад зоной дунда өөһэдынгөө нэрэ хүндые дээшэлүүлгэдэ зорюулна.

Манай бүхы ажал ябуулгые һайжаруулгада хүдэлмэрилэгшэдэй тусхай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, һургаха асуудал гол һуури эзэлнэ. Милициин ажал ябуулгые гүйсэд шадабаритай болгохо талаар абтаһан хэмжээнүүд тухай тоолоходоо, тэрэнэй гол шухалыень—кадрнуудай шанарые һайжаруулга тушаа хэлэхэ хэрэгтэй.

Парти, правительствын зүгһөө милициин органуудай үмэнэ табиһан харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ манай хүдэлмэрилэгшэ бүхэнһөө үзэл сурталаараа хатуужалтай, моральна тогтууритай, мэргэжэл шадабари ехэтэй, арад зоной хэрэгтэ үнэн сэхэ байха—тиимэ үндэр эрилтэ табигдана.

Мүнөө Буряадай милициин зургаануудта эрдэмтэй, болбосорол ехэтэй хүнүүд ажаллана. Тэдэнэй олон тоото түрүүшүүлэй дундаһаа эрхимүүдэй нэрэ дурдабал: уголовно бэдэрэлгын хүдэлмэрилэгшэд—милициин майор Ф. К. Иванов, милициин ахалагша лейтенант Н. Д. Логвиненко, БХСС-эй инспектор, милициин лейтенант Д. М. Сидоров, участогай инспекторнүүд Г. М. Дондоков, Е. Е. Ерофеев, Ж. Ш. Удаев, В. Ф. Асташев, З. М. Добровольский, Ц. Г. Цыдыпов, гүрэнэй автоинспектор Н. С. Сорокин, хүүгэдэй комнатын инспектор М. И. Чуйкова, милиционернүүд Г. П. Постников, Х. Р. Хандаков, Н. Ф. Кобыш, Г. Ф. Писков, А. А. Амагзаев болон бусад болоно. Эдэнэр хадаа гэмтэ ябадал гаргагшадтай тэмсэхэ түрүүшын зэргэдэ ажаллажа, нийтын ёһо журам сахилгые хангахын тулада үнэн шударгыгаар шармайн оролдоно.

Буряадай дотоодын хэрэгүүдэй зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй 85 процент шахуунь дээдэ ба дунда эрдэмтэй. 120 хүн дээдэ болон дунда эрдэмэй һургуулинуудта һуралсажа байдаг. Тиихэдэ милициин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда юрист, багша, экономист, инженер мэргэжэлтэд олон бии юм.

Милициин байгуулгануудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ хэрэгтэ республикын партийна, советскэ органууд ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ дотоодын хэрэгүүдэй аппарадуудта 300 шахуу коммунистнууд, комсомолшууд болон үйлэдбэриин түрүүшүүл абтанхай. Эдээнэй олонхинь милициин мэргэжэлые амжалтатайгаар шудалжа, нийтын ёһо журам сахилгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ габьяатайгаар ажаллан, милициин ажалда зууршалһан өөһэдынгөө коллективэй найдабарие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулжа байна.

Милициин байгуулгануудай ажал ябуулгын гол шэглэлынь хадаа гэмтэ ябадал гаргалгые уридшалан һэргылхэ хэрэг болоно. Хорото ябадалай хойшолонгые зайсуулхын орондо, тэрэниие гаргахаһаань урид элирүүлэн болюулха гэшэ холо дээрэ. Энэ хадаа манай ажабайдалда, журамай ёһондо зохилдоно. Хуули зүршэжэ, нийтын байдалда харша ябадал гаргуулангүй байхын тулада хүн бүхэнэй хуби заяанай түлөө тэмсэхэ ёһотой бшуу. Энэ хүдэлмэриие хүпзонтой, ажалшадай коллективүүдтэй нягта холбоотойгоор ябуулха ушартай. Тиимэһээ милициин хүдэлмэрилэгшэ бүхэн арадай һайн дуранай дружинатай, нүхэдэй сүүдүүдтэй, гэрэй, үйлсын комитедүүдтэй, мүн бусад ажалшадай һайн дуранай эмхинүүдтэй холбоогоо бэхижүүлхэ талаар саг үргэлжэ ажаллаха тушаа анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Архиншад, хулиганууд, гэртээ наншалдаа гаргагшад болон нийтын журам эбдэгшэдтэй тэмсэхэ хэрэгтэнь милициин хүдэлмэридэ Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой, мүн Загарайн, Зэдын, Хэжэнгын, [...]хэнэй, Мухар-Шэбэрэй аймагу[...] предприяти, эмхи зургаануудай [...] гэдэ байгуулагдаһан һайн дур[...] эмхинүүд, арадай дружина[...] илангаяа ехэ туһаламжа үзүү[...]

Промышленна томо предприя[...]дай, барилга, колхоз, совхоз[...] дэргэдэ социалис эд зөөри хам[...]ха, мүн аймаг, районуудаар [...] техникын авари, усалай аюул [...]гые уридшалан һэргылхэ тусхай [...] гэжэлэй дружинануудые эмхидхэ[...]дэ ехэхэн анхарал хандуулагдана.

Һургуули, профессиональ[...]ническэ һуралсалай байгуулга[...]тай, комсомолой эмхинүүдтэй [...] харилсаатай байжа, үхибүүдэй [...]да һуралсал, хүмүүжэлгын [...]ри ябуулгада горитой туһала[...] үзүүлэгдэдэг байна. Энэ хүдэл[...] дэмнай хүүгэдэй комнатын [...] байгуулагдаһан нийтын совет[...] милициин штатнабэшэ инспектор[...]нууд, хүмүүжүүлэгшэд эдэбхи[...]гээр хабаадалсана.

Олониитэтэй, мүн бусад [...]най эмхинүүдтэй хамтаран, ми[...]циин байгуулгануудай ябуулһан [...]хэн хүдэлмэриин ашаар байгша [...] дотор гэмтэ хэрэг гаргалга [...] жэлэйхиһээ нилээд үсөөрһэн [...]

Гэмтэ хэрэг гаргалга бүхэниие [...]рүүлэн оложо, зэмэтэдые [...] хэһээхэ, гэмтэ ябадал гаргуулха[...] байхын түлөө тэмсэлэй шухала [...]рилго байһаниинь мэдээжэ. Энэ [...]лэй туршада гэмтэ хэрэг гаргаг[...]дые элирүүлэн олохо ябадал респуб[...]ликын арбан аймагуудта нилээд һай[...]жаруулагдаба. Гэмтэ хэрэг бүхэниие элирүүлэн оложо байха гэшэ Буряадай милициин хүдэлмэрилэгшэд[...] харюусалгатай зорилго мүн.

Милициин нэрэ хүндэнь арад [...]ной үмэнэ үдэрһөө үдэртэ дээшэл[...] байна. Тэдэнэй һайшаалта ажал [...]зондо туһалхаар хэзээ бүхэндэ [...] байлгань, үүргэ харюусалгаа [...]лүүлгэнь эрхэтэн бүхэнэй зүгһөө [...]гэл найдабари түрүүлнэ.

Совет милициин хүдэлмэрилэг[...] парти ба арад зонойнгоо урда [...] харюусалгатай байһанаа һайса [...]гоно. Өөһэдынгөө үмэнэ табигдаһан зорилгонуудаа мэдэрнэ. Эдэ зорилгонуудаа нэрэтэйгээр бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ оролдожо байна.

Н. БУТУХАНОВ,
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министр.

СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА ҮДЭШЭБЭ

Һаяхан Галуута-Нуур хотын соёлой ордон соо залуу хүбүүд, басагад олооро сугларанхай байба. Хүгжэмэй аялга доро хатар танца хэнэд. Баяртай энеэдэ зугаа, хани халуун хөөрэлдөөн, залуу шэн сэдьхэлэй шэбэнэлдээншье болоол һэн бэзэ.

Энэ хадаа сэрэгэй алба хэхэ наһаа гүйсэһэн залуу хүбүүдээ Совет Армида үдэшэлгын баярай ёһолол. Эндэ гансашье залуушуул сугларaa бэшэ. Мүн сэрэгэй албанда мордогшодой түрэлхид, ахамад нүхэдынь олоороо хабаадалсаба. Үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан баярай суглаан дээрэ Галуута-Нуурай шахтоуправлениин партийна комитедэй секретарь, Эсэгэ ороноо хамгаалалгын дайнда хабаадалсагша, танкист, найман орден, медальнуудай кавалер, запасай офицер П. И. Медведев, ВЛКСМ-эй Сэлэнгын райкомой секретарь Е. Бондарева, сэрэгэй албанда мордогшо Александр Черемисовэй эхэ—Нина Кирилловна, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайниие сэрэгшээр эхилээд, ротын командираар түгэсхэлсэһэн, мүнөө тепловозой машинист, байлдаанай гурбан орденто А. Д. Сергаль, аймагай военком В. Д. Татаринов гэгшэд үгэ хэлэһэн байна. Эдэнэр Эхэ орондоо үнэн зүбөөр алба хэжэ, гүрэн түрынгөө, арад зонойнгоо амгалан байдалые эрэлхэгээр хамгаалхыень урялан, захяа һанамжануудаа хэлэһэн байха юм.

Аха нүхэдэйнгөө, түрэлхидэйнгөө үнэн зүрхэнһөө захижа, һануулжа хэлэһэн үгэнүүдыень шахаа тангариг мэтэ сахижа, бэелүүлжэ ябахабди. Алдарта Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэ гэшэ совет эрхэтэн бүхэнэй арюун уялга. Хугасаата албая жэшээтэ һайнаар гүйсэдхэжэ ерэхэбди,—гэжэ албанда мордогшо залуушуулай зүгһөө Владимир Метелкин омогтойгоор мэдүүлбэ.

Иигэжэ Галуута-Нуурай нүүрһэшэд эдир хүбүүдээ ээлжээтэ албандань үдэшэбэд. Армида мордогшодой олонхинь дунда һургуулитай байхаһаа гадна, техникын али нэгэн мэргэжэлтэй байба.

Д. ЦЫБЕНОВ.

СОЁЛОЙ ГУЛАМТА

Үдэшын боро хараан болон сасуу Анинск һууринай ажалшад нютагайнгаа библиотекэ тээшэ тэгүүлдэг юм. Тэндэ ошоходо хэзээдэшье урин дулаан, аятай зохид байдаг. Тиимэһээнь библиотекэ соо хүн зон олооро сугларжа, газетэ, журнал уншажа, элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдэжэ һуудаг заншалтай.

Һаяын нэгэ үдэшэ тус библиотекэ ерэгдээ. Нэгэ хэдэн басагад, хүбүүд сугларaад, шэнэ газетэ, журналнуудые иран, уншан һуунад. Тиихэ зуураа, совхоз болон аймаг дотороо болоһон һонинуудыешье хэлсэнэ. Хэнэйшьеб гарта «Советский экран» гэжэ журнал ороод, кинофильмнүүд ба тэдэнэй геройнууд тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн эхилбэ. Хөөрэлдэхэ зуураа арсалдахашье юм. Хүн бүхэнэй һанамжа таараад лэ орхиногүй хэбэртэй. Удаадахи хөөрэлдөөн моодо болон бусад темэнүүдээр үргэлжэлбэ.

Тиигэһээр байтар үүдэн нээгдэжэ, газааһаа мүншэгт олохон хүн оробо. Библиотекые даагша Т. А. Цырендоржиева тэдэндэ шэнэ шэнэ ном, журнал дурадхана. Тиихэ зуураа:

—Нүхэд, ерэхэ жэл «Байгал» журналнай урда урданайхиһаа һонёор гарахабшибы даа. Лодойдамбын роман үргэлжэлхэ юм байна. Заатагүй энээндэ бэшүүлэгты, нёдондонойхидол баһа оложо ядажа зобохол байхат,—гэжэ Татьяна Аюровна уншагшадтаа хандана.

— Нээрээ. Нёдондо түляа һэн гүбди. Мүнөө жэл энээниие абахал ёһотой байна,—гээд һү һаалиин фермын техник-үрэжүүлэгшэ Ханда Батуевна зүбшөөнэ.

Библиотекын дүрбэн ханань уран һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Тэндэнь совхозой болон отделениин түрүүшүүлэй ажалай дүн элеэр харуулагданхай. «24-дэхи съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэе!», «Тариан—манай баялиг ба хүсэн» гэһэн плакадууд, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсуулһан, тэдэнэрэй ажал хүдэлмэри тухай хөөрэһэн булан, хүдөө ажахы тухай журнал, газетэнүүдһээ хайшалжа абтаһан статьянууд болон бусад һонин зүйлнүүд харагдана. Республика доторхи һонин, район доторхи һүүлэй мэдээсэл гэхэ мэтэ хүнэй анхарал абаһаар татаха юм. Хонишод болон һаалишадта хандалга, үхибүүдтэ зорюулагдаһан булан ба уран гоёор шэмэглэгдэһэн бусад булангууд холоһоо аржыса харагдана.

Библиотекарь Татьяна Аюровнагай хүдэлмэри тухай ганса нютагаархиниинь мэдэдэг бэшэ, харин тэрэмнай мүн аймаг соогоо хүндэтэй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн шуу. 1964 онһоо тус библиотекэдэ хүдэлхэ зуураа, нүхэр Цырендоржиева библиотекээ ямар гоёор шэмэглээ, номуудай фондые арьбадхаа, олон уншагшадтай боложо шадаа гэшэб! Анаагай совхозой 3-дахи отделенидэ тоологдодог 408 хүнэй 237-ниинь библиотекын эдэбхитэй уншагшад юм. Библиотекэнь Татьянада хоёрдохи гэрынь шахуу болонхой. Ажаллаха ёһотой сагһаашье гадуур, сүлөөтэйл сагтаа тэрэ библиотекэдээ байха. Ажалдаа дуратай хүндэ хэхэ юумэн яашаха бэлэй даа.

Анинск һууринда ерэжэ үзөөгүй, отделениин ажахы болон тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд ба хүдэлмэрилэгшэдые танихагүй хүндэ эндэ һөөл зохид юумэн бии. Тэрэ тусхай картотекэ. Тус һууринда ямар яһатан һуудаг бэ, ажахын түрүүшүүл хэд бэ, хэды наһатайб, ямар һургуулитайб гэхэ мэтэ тэмдэглэлнүүд тэндэнь хэгдэдэг. Хэрбээ отделениин нэгэ хүдэлмэрилэгшэтэй танилсаха болоо һаа, тэрээн тухайгаа библиотекэ cooһoo һайса мэдээд, нэрэ алдараарнь сэхэ хандан ошохош.

Библиотекарь басагандаа нютагайнь залуушуул туһалдаг. Тиин тэдэнэр хамтын хүсөөр үдэшэнүүдээ һонирхолтойгоор үнгэргэдэг болоо. Нютагайнь басаган, поэтесса Ц-Д. Дондоковатай болон бусад уран зохёолшодтой уулзаһан үдэшэ тухайгаа залуушуул дуратайгаар хөөрэбэ,

— Зоя тухаймнай поэмэ бэшэжэ байнаб гээд Цырен-Дулма Дондоковна хөөрөө һэн. «Байгалай басагадай нэгэн юм даа» гэжэ поэмэнь нэрлэгдэхэ хаш. 1972 ондо «Байгал» журналда толилогдожо эхилхэ. Зоямнайшье тэрээндэ хүрэхэл хүн ааб даа,—гэжэ басагадай нэгэн омогорхонгёор хэлэхэ юм.

— Ондоо ямар библиотекэнүүдэй хүдэлмэреэр танилсанхайбта, дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг гүт?—гэжэ Т. А. Цырендоржиеваһаа асуухада:

— Тиигэнгүй байхын аргагүй ха юм даа. Хэжэнгэ, Мухар-Шэбэрэй аймагуудаар ябажа, эрхим библиотекэнүүдэй дүй дүршэлтэй танилсаа һэм. Манайшье аймагай библиотекэ республика соогоо бараг библиотекэнүүдэй тоодо ха юм даа,—гээд тэрэ үгээ дүүргэв һэн.

Ханада томоор бэшэгдэһэн:

«Золтой һайханаар зэдэлүүлыт
аялгаа,
Зоной зүрхэндэ хэтэдээ
мүнхэжөөд...»

гэһэн үгэнүүд юундэшьеб нюдэндэ торошобо. Золтой зоной сүлөөтэй сагаа зохидоор үнгэргэдэг заяата һайхан гуламта энэ библиотекын болоһондо сэдьхэлээ баясан, богоһыень хүнгэхэнөөр алхаа бэлэйбди.

В. ТОКТОХОЕВА,
манай корр.

Хоринн аймаг.

ХИЛЫН Саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХЭРЭГҮҮД ИЛАГДАШАГҮЙ

ВАРШАВА. (ТАСС). Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Польшын ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан Варшавын Ехэ театр соо болобо.

ПНР-эй партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай энэ суглаан дээрэ ПОРП-гэй ЦК-гай секретарь, ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Э. Бабюх элидхэл хэбэ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой ниислэлэй түбэй талмай дээрэ Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалшадай һайндэрэй демонстраци ноябриин 7-до болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, бусад партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. Ф. Васильев толгойлогшотой совет правительственна делегаци талмайн ендэр дээрэ байгаа.

Демонстрацида хабаадагшадта хандажа, амаршалгын үгэ МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Гомбожав хэлээ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арад зон совет арадтай, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитэтэй хамта баяр ёһололой оршон байдалда Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойе тэмдэглэнэ гэжэ Сүлөөрэлгын агентствын Урда Вьетнамһаа дамжуулһан ажаглалта соо хэлэгдэнэ. Тус ажаглалта «Советскэ Союзда халуун амар мэндэ!» гэһэн гаршагтайгаар тунхаглагдаа.

КАИР. (ТАСС). Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ехэ сайлалга ноябриин 6-да египет-совет хани барисаанай бүлгэмэй правлени эмхидхэбэ. Египедэй премьер-министр Махмуд Фавзи, премьер-министрэй орлогшо, информаци ба культурын министр Мухаммед Абдель Кадер Хатем, дотоодын хэрэгүүдэй министр Мамдух Салем, Египедэй правительствын бусад гэшүүд, АСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, МИД-эй, Египедэй ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэд, Советскэ Союзһаа Египедтэ байдаг элшэн сайд В. М. Виноградов сайлалга дээрэ байгаа.

ДЕЛИ. (ТАСС). Энэдхэг орон дотор Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ой үргэнөөр тэмдэглэгдэнэ. Советскэ Союзай һаналаа нэгэдэжэ, тэрээндэ талархажа байһанаа элирхэйлэн бэеэ даанхай Энэдхэгэй арад энэ һайндэрэй ёһолонуудта хабаадана.

РАНГУН. (ТАСС). Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан Бирманскэ союзай ниислэлдэ баярай суглаан болобо. Бирман-совет соёл культурын холбооной бүлгэмэй эмхидхэһэн энэ суглаанда Рангунай ажалшадай, олониитын түлөөлэгшэд хабаадаа.

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Арадуудай хоорондохи хани барисаанай Конгын ассоциациин (АКАП) штаб-байрада энэ ороной олониитын түлөөлэгшэд сугларжа, Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой уулзалга хэбэ. Энэ уулзалгада хабаадаһан АКАП-ай Конгын Арадай Республикын залуушуулай, эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй эдэбхитэд Октябриин революци тухай элидхэлые һонирхон шагнаа.

НИКОЗИ. (ТАСС). Фамагуста хотодо Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаа кипр-совет хани барисаанай бүлгэмэй эндэхи таһаг эмхидхэбэ.

БОГОТА. (ТАСС). Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Колумбиин ниислэлэй кинотеатрнуудай нэгэн соо үнгэргэгдэбэ.

Коммунистнуудай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн энэ суглаан дээрэ Колумбиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүн Хесус Вильегас элидхэл хээ.

РИМ. (ТАСС). Агууехэ Октябриин Социалис Революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Сан-Марино республикын ниислэл Сан-Марино хотын компартиин арадай байшан соо үнгэргэгдэбэ.

Совет хүнүүдтэ зорюулагдаһан амаршалганууд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Агууехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойн һайндэрөөр совет арадые амаршалхын тула Нью-Йоркын түрүү үзэл бодолто олониитын олон түлөөлэгшэд ООН-ой дэргэдэ байдаг СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхиин байшанда ерээ.

Эдэнэр «Амгалан байдалай агууехэ хүсэн бологшо Совет ороной 54 жэлэй жабхаланта ой мандаг!», «США СССР хоёрой хоорондын хани барисаан хүгжэг лэ!» гэһэн урянуудтай плакадуудые гартаа баринхай.

Хани барисаанай жагсаалда хабаадаһан хэдэн хүн СССР-эй түлөөлэлгэтэ эмхиин байшанда орожо, ООН-ой дэргэдэ байдаг СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхиин нэрэ дээрэ эльгээһэн амаршалгын бэшэгые баярай оршон байдалда дамжуулаа.

Тэрэ амаршалга доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Бүхы дэлхэйн арадуудай хоорондын, илангаяа манай хоёр ороной арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай хэрэг бэхижүүлхын тула Советскэ Союзай правительствын асари ехэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргадагые ехээр хүндэлдэг, һайшаан дэмжэдэг байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди...

Манай ороной эгээлэй хүнүүд арадуудай хоорондын зүришэлдөөе зөөлэрүүлэн һуларуулхын түлөө, США-гай ба Советскэ Союзай хоорондын хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөхын түлөө бүгэдөөрэн тэмсэнэ».

ШИИДХЭГДЭХЭЭР БОЛОҺОН ШУХАЛА АСУУДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXVI-дахи сессиин Генеральна комитет ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхинүүдые хамгаалха, тэндэ хүдэлдэг хүн зоной аюулгүйе сахиха тухай асуудал мүнөөнэй сессидэ зүбшэн хэлсэхыень дурадхаа. Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшын нэрэ дээрэ эльгээһэн бэшэг соогоо бүлэг ороной түлөөлэгшэд энэ дурадхал оруулһан байна.

Нью-Йоркдо тохёолдоһон байдалые саашадань тэсэхын аргагүй болоо гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Пар[...]на комитет ба мүрысөөн»—тур[...] бэшэг. «Мал ажахые промы[...]на үндэһэ һуурида табиха»—КПСС-эй обкомой секрета[...] В. Лысовай статья. ТАСС-ай һүү[...]лэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. В. Лысовэй статьягай түгэсхэл. Ре[...]цида ерэһэн бэшэгүүдһээ. Тур[...] орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Со[...] милициин үдэртэ зорюулагда[...] тусхай хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь М. Махановай «Интернациональна һаналаа нэгэдэһэн һайндэр» гэһэн статья. Хи[...] саанаһаа. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

МОСКВА ХАРУУЛНА: 17.45—«Мүнөөдэр — Мили[...]циин үдэр» гэһэн дамжуулга. 18.15—телезүжэг. 19.55—ор[...] доторхи һонин. 20.10—конце[...] 21.10—«Моя любовь» гэһэн уран һайханай фильм. 22.30—«Олон миллион арадуудай [...]нинскэ университет» гэһэн дам[...]жуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 23.00—«Африкын репортаж» гэһэн киноочерк. МОСКВА ХАРУУЛНА: 23.10—«Сутартин» гэһэн телевизионно хүгжэмтэ фильм. 23.30—«Уран зохёолшод—1971 оной СССР-эй гүрэнэй шангай лауреадууд» гэһэн дамжуулга. 24.00—искусствын мастернуудай концерт. 01.00—«Время» гэһэн һүүлэй һонинной программа. 01.30—концертын үргэлжэлэл.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации — 34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61

Н-00510. Заказ № 1104.